

wroclaw.pl

Zostało tylko 30 dni, by złożyć wniosek o wymianę pieca na ekologiczny i odebrać 12 tys. zł dotacji. Na wymianę źródła ciepła będziesz miał cały rok.

str. 3

ISSN: 2719-7948

BEZPŁATNY BIULETYN INFORMACYJNY URZĘDU MIEJSKIEGO WROCŁAWIA

NR 44 (110), 1-7.12.2022

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE EKOLOGICZNYM

str. 8 i 12

Jakie chcesz mieć święta?

Pola irygacyjne ostoją dzikich zwierząt

Masz lornetkę? Pola irygacyjne na Osobowicach mają zostać rezerwatem przyrody. Żyje tam wiele gatunków rzadkich roślin i zwierząt.

str. 10-11

Biskupin-Sępólno-Dąbie-Bartoszewice

Aleja Wielkiej Wyspy, mosty Chrobrego, skatepark – dziś w naszym informatorze osiedlowym przyglądamy się drugiemu z 48 osiedli Wrocławia.

str. 14-15

Виготовляють окопні свічки

Виготовлення польових свічок для українських солдатів. Свічки допоможуть протриматися взимку.

str. 18

BĄDŹ NA BIEŻĄCO. ZAWSZE AKTUALNE INFORMACJE NA WWW.WROCLAW.PL

Szanowni Państwo,

dziękuję za wszystkie dobre słowa pod adresem biuletynu i jego redakcji. Wrocław.pl przeszedł w ciągu kilku lat poważną ewolucję, która sprawiła, że stał się dostępny w niemal każdym punkcie naszego miasta.

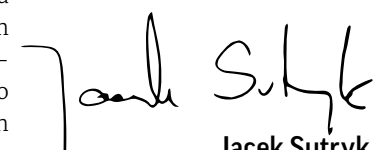
W czasie, gdy wiele redakcji znacznie redukuje bądź wręcz zamyka swoje lokalne strony, tym istotniejsze będą pozostałe źródła dostępu do informacji na temat Wrocławia. Biuletyn pozostanie takim sprawdzonym źródłem właśnie. I w kryzysie informacji będzie dostarczał ich tym więcej, pozostawiając przestrzeń także na działania z zakresu „miejskiej edukacji”. Cieszę się, że Wrocław ma takie narzędzie, a wszystkim, którzy je współtworzyli i współtworzą, raz jeszcze: dziękuję!

Dziś przeczytamy o tym, jak radzić sobie z kryzysem energetycznym, czyli jak efektywnie utrzymywać ciepło w naszych mieszkaniach i miejscach pracy. Przedstawimy wrocławskie „przystanki ciepła” – czyli miejsca, w których zadamy o odpowiednią temperaturę, a szansę na ogrzanie znajdzie każdy potrzebujący.

W biuletynie opowiemy też Państwu o projektach ekologicznych Wrocławia – jednym z nich jest opieka nad obszarem pól irygacyjnych. Te strategicznie ważne dla dostaw wody do Wrocławia miejsca, są także istotnym zielono-błękitnym przyrodniczym zasobem naszego miasta. Z kolei na stronach z informatorem osiedlowym zabierzemy Państwa w tym

tygodniu na Biskupin-Sępolno-Dąbie-Bartoszewice.

Zapraszam także wszystkich Państwa na mikołajki, podczas których, jak co roku, rozświetlimy choinkę w centrum wrocławskiego Rynku. Owszem, oszczędzamy w tym roku energię elektryczną, co wyraża się także w oszczędnościach na świątecznej iluminacji, jednak cięcia nie objęły choinki. Niech choć ona, symbolicznie, pozostanie w swoim blasku z nami, gdy od świąt dzieli nas już – ależ ten czas leci – mniej niż miesiąc.

Jacek Sutryk
 prezydent Wrocławia

TOMASZ HOŁOŁO

POGODA

						
PT. 2.12	SOB. 3.12	ND. 4.12	PN. 5.12	WT. 6.12	ŚR. 7.12	CZW. 8.12
3°C	3°C	7°C	5°C	4°C	8°C	6°C

ZOBACZ PÓLTORĘJ TONY WROCŁAWIA Z PIERNIKA

To już drugi rok, gdy we wrocławskim Kolejkowie gości wystawa „Miasto z Piernika”, ale tym razem jest prawie dwa razy większa. Dobudowano nowe kamienice, wrocławskie zoo ze zwierzętami i postawiono chatkę na kurzej łapce. To ponad 1,5 tony korzennego ciasta, do zrobienia którego użyto 140 kg miodu i 40 kg korzennych przypraw. Całość oblano słodką pierzynką z lukru, do którego wykorzystano 321 jaj, 168 cytryn i 365 kg cukru pudru. Z tych składników powstało miasteczko o powierzchni ponad 150 mkw. Po raz pierwszy wśród pierników zamieszkają cukrowe baśniowe figurki, które wyszły spod ręki Jowity Woszczyńskiej, mistrzyni świata w dekoracji tortów. W chatce na kurzej łapce mieszka Baba Jaga, a w korzennym lesie zgubili się Jaś i Małgosia (**na zdj.**). Wystawę w Kolejkowie (Sky Tower, ul. Powstańców 51.95) można oglądać do końca lutego.

OLEKSANDR POLIAKOWSKI

Zmień piec za 12 tys. zł – ostatni moment

Zaczął się grudzień, a wraz z nim odliczanie dni, w których można złożyć wniosek na wymianę pieca i otrzymanie dofinansowania w wysokości 12 tys. zł. Od stycznia dofinansowanie wyniesie mniej – 10 tys. zł. Warto zrobić to teraz, bo od 2024 będą kary.

Bartosz Moch

Eksperti nie mają wątpliwości, że ogrzewanie kopciuchem jest teraz najdroższym źródłem ciepła. Zgodnie z wyliczeniami ekspertów z Politechniki Wrocławskiej, w mieszkaniu o powierzchni 50 mkw., roczny koszt ogrzewania piecem na węgiel to 6000 zł.

Tymczasem koszt ogrzewania elektrycznego w takim przypadku to 1933 zł rocznie, gazowego 865 zł, a centralnego – 2640 zł.

Złóż wniosek

Dlatego warto już dzisiaj pomyśleć o wymianie pieca na ekologiczne ogrzewanie. Grudzień to ostatni miesiąc, aby otrzymać 12 tys. zł z programu miejskiego KAWKA Plus. Wystarczy złożyć wniosek, a samą likwidacją kopciucha zająć się już w przyszłym roku. Najważniejsze jest jednak złożenie kompletnego wniosku, wraz ze wszystkimi załącznikami. Nie wiesz, jak się do tego zabrać? Zapytaj doradcy. Od pon. do pt. w godz. 8-15 czeka pod tel. 71 799 67 99.

– Przy obecnych kosztach życia każda złotówka ma znaczenie. Tym bardziej warto „załapać się” na wyższą dopłatę i w niedalekiej przyszłości zrezygnować z kosztownego węgla – namawia Katarzyna Szymczak-Pomianowska,

ZMIEN PIEC

12 000 zł
dofinansowania
na wymianę pieca

grudzień 2022

Od 1 stycznia 2023 r. 10 000 zł

wypełnić wniosek

71 799 6 799 ZmienPiec.pl

dyrektor Departamentu Zrównoważonego Rozwoju UMW.

Chcesz więcej? Pospiesz się

W 2023 roku dopłata wyniesie do 10 tys. zł, a w 2024 r. – do 8 tys. zł. Warto pamiętać, że od 1 lipca 2024 r. korzystanie z kopciuchów

będzie karane zgodnie z przepisami uchwały antyśmogowej grzywną do 5 tys. zł.

Prawie 7000 zlikwidowanych

W stolicy Dolnego Śląska piece znikają na potęgę. Z jednej strony likwidują je wrocławia-

nie w ramach programu KAWKA Plus, z drugiej miasto podłącza mieszkania komunalne do sieci ciepłowniczej.

W sumie od 2019 r. we Wrocławiu zlikwidowano prawie 7 tys. pieców, wydając na ten cel ponad 200 mln zł. Rekordowy pod tym względem był 2021 r., w którym usunięto 3300 pieców. W 2022 r. szacuje się, że usuniętych zostanie kolejne 2-3 tys. kopciuchów.

Tylko w tym roku (do końca października – przyp. red.) wrocławianie złożyli już 762 wnioski do KAWKI Plus.

Dotacje można łączyć

W ramach akcji „Zmień piec” Wrocław oferuje do 12 tys. zł na wymianę pieca (KAWKA Plus), do 5 tys. zł na wymianę starych, drewnianych okien, dopłaty do rachunków za ogrzewanie, nawet do 4 tys. zł oraz zwolnienia z czynszu dla najemców lokali komunalnych do końca przyszłego roku, potem ulga 50 proc. do końca 2025 r.

Dodatkowo dotacje z programu KAWKA Plus można – w przypadku domów jednorodzinnych – łączyć dodatkowo z rządowym programem „Czyste powietrze”.

➤ **Więcej informacji na stronie zmienpiec.pl**

Zakładasz firmę? Skorzystaj z pomocy

Planujesz założenie firmy albo chcesz ją rozwinąć? W ramach WPT STARTUP HUB Wrocławski Park Technologiczny wspiera rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw, które są na początku swojej drogi biznesowej. Program jest przeznaczony dla przedsiębiorców, innowatorów, pracowników naukowych, doktorantów, absolwentów uczelni, startupów, mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. Dzięki programowi można dostać 90 proc. zniżki na wynajem powierzchni biurowych, 50 proc. zniżki na wynajem specjalistycznych powierzchni laboratoryjnych, 20 proc. zniżki na wynajem sprzętu laboratoryjnego, 20 proc. zniżki na udział w specjalistycznych szkoleniach. Zgłoszenia na: inkubatory@technologypark.pl lub sprzedaz@technologypark.pl.

Spotkania ze strażą miejską na jarmarku

Straż miejska zaplanowała spotkania w domku miejskim na Jarmarku Bożonarodzeniowym. W środę 7.12 (w godz. 10-13) będzie radzić seniorom, jak się ubierać podczas mrozów, żeby nie wychłodzić organizmu, w jaki sposób bezpiecznie wypłacać pieniądze z bankomatu i uchronić się przed oszustami. Zaś 8.12 w godz. 10-12 strażniczka miejska z Animal Patrolem wyjaśni wszelkie kwestie dotyczące obowiązków właścicieli zwierząt w mieście. Pokaże też na specjalnym fantomie, jak udzielić pierwszej pomocy psu.

Dyżury radnych miejskich

Radni miejscy Wrocławia są do dyspozycji mieszkańców dwa razy w tygodniu: w środy i czwartki. W środę 7.12 w godz. 15-16.30 w pok. 204 lub 205 dyżurować będą radni: Michał Górski i Marta Kozłowska, w czwartek 8.12 w godz. 15-16.30 wiceprzewodniczący Rady Miejskiej Łukasz Olbert. Harmonogram dyżurów można sprawdzić na stronie wroc.city/DyzuryRadnych2022.

Proste sposoby na oszczędzanie w domu

Jeżeli brakuje Ci pomysłów na to, co robić, by kontrolować w domach zużycie energii, zmniejszać jej straty i obniżyć rachunki – podpowiadamy, jak to zrobić, idąc za radami dr inż. Marii Kostki z Wydziału Inżynierii Środowiska Politechniki Wrocławskiej.

Błażej Organisty

Najpierw ogrzewanie i kaloryfery. Nie powinny być zasłonięte szafą, komodą, a nawet zasłoną czy firaną. – Jeżeli są odsłonięte, powietrze lepiej wokół nich cyrkuluje i grzejniki pracują efektywniej – wyjaśnia dr inż. Maria Kostka z Politechniki Wrocławskiej.

Teraz warto je przykręcić. Oczywiście, że nikt nie powinien siedzieć w zimnym domu, lecz warto wiedzieć, że każdy stopień ma znaczenie. Według wyliczeń dr Kostki, przy 22 stopniach C zapotrzebowa-

”

dr inż. Maria Kostka,
Politechnika Wroclawska

nie energii jest o 40 procent większe niż przy 20.

– Te dwa stopnie mogą przynieść rocznie 350 zł oszczędności przy ogrzewaniu gazowym, natomiast przy ciepłej sieciowym nawet 1000

zł rocznie. W sypialni w zupełności wystarczy 18 stopni C, co jest korzystne nie tylko dla budżetu, ale także dla zdrowia. Warto kupić termometr i czujnik wilgotności, który mierzy także inne parametry, takie jak stężenie dwutlenku węgla lub innych zanieczyszczeń powietrza. Obserwujmy, co dzieje się w naszych mieszkaniach – zaleca dr Kostka.

Pomimo posiadania wentylacji, bardzo ważne jest okresowe wietrzenie. Dr Maria Kostka radzi, by robić to krótko i intensywnie – kilka razy dziennie po kilkana-

ście minut: – W ten sposób pozbywamy się nadmiaru wilgoci i dwutlenku węgla. Szczególnie mocno przewietrzmy pomieszczenie, jeśli przygotowujemy posiłki na gazie.

Ekspertka przypomina o skręcaniu grzejników na czas wietrzenia, bo inaczej można stracić nawet 15 proc. energii. Trzeba też pamiętać, że niewłaściwa wymiana powietrza sprzyja rozwojowi grzybów i pleśni.

➤ **Więcej porad na wroc.city/OszczedzajEnergie**

Zimno Ci w domu? Ogrzej się na Przystanku Ciepła

Wysokie ceny ogrzewania mogą doprowadzić do wystąpienia tzw. ubóstwa energetycznego. Szczególnie na nie narażone są osoby o niskich dochodach, z niepełnościami i seniorzy. Aby je wspomóc, we Wrocławiu uruchomiono 17 Przystanków Ciepła w centrach aktywności lokalnej, bibliotekach, domach kultury.

Redakcja

Przystanki Ciepła to miejsca, w których można się ogrzać, wypić ciepłą herbatę czy poczytać książkę. Od 1 grudnia zaczną działać 17 takich ogólnodostępnych miejsc w różnych częściach miasta.

Punkty będą znajdowały się w: Centrach Aktywności Lokalnej (CAL), miejskich bibliotekach publicznych (MBP), centrach kultury (CK), domu dziennej pomocy (DDP), ośrodku działań społeczno-kulturalnych (ODSK) czy galerii (BWA), a także placówkach fundacji (patrz mapka). Dlatego Przystanki Ciepła dają jednocześnie możliwość zapoznania się z ofertą animacyjno-kulturalną Wrocławia.

Pomoc potrzebującym

Nadchodząca zima szczególnie grozi nasileniem zjawiska tzw. ubóstwa energetycznego. To właśnie osoby o najniższych dochodach i z niepełnościami, a także seniorzy mogą najbardziej odczuć skutki nadchodzącego kryzysu energetycznego. Rosnących cen paliw czy nawet braku ich dostępności. Wrocław utworzył przystanki właśnie dla nich.

ADRESY PRYZSTANKÓW

- 1, 2 - Dworzec PKP
- 3 - Prądyńskiego 39A
- 4 - pl. św. Macieja 5A
- 5 - Chopina 9A
- 6 - Serbska 5A
- 7 - Grabiszyńska 236A
- 8 - Legnicka 65
- 9 - Chociebuska 4-6
- 10 - Rękodzielnicza 1
- 11 - Swojczycka 118
- 12 - Bolesława Krzywoustego 286
- 13 - Litewska 20
- 14 - Rybnicka 39-41
- 15 - Berga 9
- 16 - pl. Świętojański 1
- 17 - Pszczelarska 7

We współpracy z przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz instytucji kultury powstały miejsca, w których takie osoby – mające problem z dociepleniem własnego mieszkania – mogą się ogrzać, a przy okazji spotkać z innymi i miło spędzić czas.

Ogrzej się i porozmawiaj...

17 Przystanków Ciepła zaczyna swoje funkcjonowanie 1 grudnia. Jeśli taka forma pomocy będzie cieszyła się dużym zainteresowaniem mieszkańców, miasto ma przygotowane kolejne rezerwowe miejsca.

– Traktujemy te miejsca jako takie „czujniki”. Dzięki Przystankom Ciepła będziemy wiedzieć, jak kształtuje się sytuacja kryzysowa. Będziemy sprawdzać, czy mieszkańcy z nich korzystają. Jeśli okaże się, że będzie coraz więcej osób potrzebujących pomocy, jesteśmy w stanie ten system roz-

winać – mówi Bartłomiej Świerczewski, dyrektor Departamentu Spraw Społecznych UMW.

Dodatkowo osoby przebywające na Przystanku Ciepła będą miały możliwość kontaktu z opiekunem miejsca. A, w razie potrzeby,

... ale zgodnie z regulaminem

Każdy z Przystanków Ciepła będzie funkcjonował w oparciu o regulamin. W punkcie nie mogą przebywać osoby pod wpływem alkoholu. Obowiązuje też zakaz jego wnoszenia i spożywania. Należy zachowywać się tak, aby nie zakłócać spokoju osób przebywających w tym miejscu.

Przystanki będą działały w godzinach otwarcia obiektów, w których się znajdują. W przypadku nieprzestrzegania regulaminu obsługa może odmówić dalszego przebywania w tym miejscu.

➔ Więcej na wroc.city/PrzystankiCiepła

Laptopy i komputery dla klas przygotowawczych

1,9 tys. tabletów, 300 laptopów i plecaków otrzymały wrocławskie placówki oświatowe w ramach współpracy miasta z UNICEF-em. Ze sprzętu korzystają już ukraińscy uczniowie z klas przygotowawczych.

Redakcja

Komputery i laptopy z oprogramowaniem trafiły do blisko 40 placówek oświatowych we Wrocławiu. Jest to 1,9 tys. tabletów i 10 przenośnych pracowni komputerowych po 30 laptopów każda.

– To kolejny przykład współpracy Wrocławia z UNICEF-em, który wspomaga rozwój i edukację dzieci z Ukrainy. Jest to dla nas ogromne wsparcie biorąc pod uwagę, że we wrocławskich szkołach i przedszkolach uczy się obecnie ok. 11 tys. ukraińskich uczniów. W tym, w 76 oddziałach przygotowawczych ponad 1,4 tys.

– mówi Marcin Miedziński z Departamentu Edukacji UMW.

175 tabletów otrzymali uczniowie XV LO przy ul. Wojrowickiej we Wrocławiu, w którym funkcjonuje 7 oddziałów przygotowawczych (łącznie 175 uczniów – każdy ma teraz swój tablet).

– Na tabletach uczniowie korzystają ze słowników, robią na nich notatki, które przesyłają sobie później na Teamsa. Służą one im też do czytania lektur w języku ukraińskim i polskim – wyjaśnia Bogumiła Mandat, dyrektor XV LO. – Teraz praktycznie cały czas korzystamy z nowych tabletów. To

nam bardzo ułatwia naukę. Są jak nasze drugie zeszyty czy książki – opowiada Anastazja, uczennica XV LO.

Wrocław w ramach współpracy z UNICEF-em otrzymał ponad 24,5 mln zł dotacji. Pieniądze te przeznaczone są na działania i projekty pomocowe związane z uchodźcami z Ukrainy przebywającymi w naszym mieście. Większość z nich już jest zrealizowana lub jest w trakcie realizacji.

Przykładem tego są Centra Nauki Zdalnej, baza ukraińskich nauczycieli czy zatrudnianie w szkołach asystentów międzykulturowych.

Uczniowie oddziałów przygotowawczych w XV LO uczą się na tabletach

Skutecznie i angażująco. Szkolenia dla społeczników

W grudniu rozpoczyna swoją działalność ODLOT. Strefa Partycypacji. Będzie to miejsce prowadzenia rozmów i informowania o społecznej aktywności we Wrocławiu.

Maciej Wołodko

Jak rozwiązywać lokalne konflikty? Jak zaplanować konsultacje społeczne? Jak moderować spotkanie z mieszkańcami? Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich zaprasza na cykl warsztatów, które mają wzmocnić kompetencje osób już zajmujących się partycypacją lub mających takie plany w przyszłości.

Organizatorzy w szczególności zapraszają przedstawicieli organizacji pozarządowych, osoby reprezentujące Centra Aktywności Lokalnej, a także radnych osiedlowych. Wszystkie warsztaty odbędą się w ODLOCIE. Strefie Partycypacji (ul. Piłsudskiego 34).

Cykl czterech warsztatów

Warsztat 1, poniedziałek 5.12, godz. 17.30: **Jak zaplanować konsultacje społeczne?** Podstawą konsultacji społecznych jest

dobry plan. Uczestnicy warsztatu będą mogli przeanalizować plany konsultacji z ostatniego czasu, a następnie wspólnie zaproponują nowy na kolejne.

Warsztat 2, piątek 9.12, godz. 17.30: **Jak moderować spotkanie z mieszkańcami?** Szczególnym momentem każdego konsultacji jest spotkanie z mieszkańcami. Podczas warsztatu dowiemy się, jak przygotować się do takiego spotkania, a także jak je efektywnie poprowadzić. Będzie analiza typowych sytuacji kryzysowych i sposobów radzenia sobie z nimi.

Warsztat 3, czwartek 15.12, godz. 17.30: **Jak tworzyć miejsca przyjazne partycypacji?** Praktycy partycypacji nieustannie uczą się i wyszukują nowych sposobów angażowania lokalnych społeczności. Warunkiem takiego zaangażowania i przeprowadzenia dobrej rozmowy jest stworzenie przyjaznej przestrzeni. Podczas warsztatu

Zespół Fundacji na Rzecz Studiów Europejskich zaprasza na cykl warsztatów do Strefy Partycypacji

zastanowimy się, jak zaprojektować takie miejsce – nie tylko pod względem architektonicznym, ale również pod względem programu i potrzeb osób, które chcemy zaprosić.

Warsztat 4, czwartek 22.12, godz. 17.30: **Jak rozwiązywać lokalne konflikty?**

Prowadzenie konstruktywnej rozmowy jest niekiedy blokowane przez istniejące konflikty. Niektóre mogą być świeże – inne mogą mieć długą historię. Spraw takich nie należy zamiatać pod dywan, ale trzeba się z nimi zmierzyć. Warsztat ma być wprowadzeniem w podstawy metody zarządzania konfliktem.

Akademia partycypacji

Osoby, które chcą wziąć udział w warsztatach w Strefie Partycypacji, proszone są o kontakt mejlowy: odlot@feps.pl. Liczba miejsc jest ograniczona.

➤ Więcej na wroc.city/Strefa-Partycypacji

Aleksander Dychała – nowy prezes TBS Wrocław

30 listopada Rada Nadzorcza Towarzystwa Budownictwa Społecznego we Wrocławiu powołała nowego prezesa spółki. Został nim Aleksander Dychała, inżynier i menedżer, absolwent Politechnik Zielonogórskiej, Opolskiej i Wrocławskiej.

Maciej Wołodko

Poprzedni prezes spółki Marcin Kij złożył rezygnację z dotychczas zajmowanego stanowiska. Zarząd TBS-u opuścił także wiceprezes Paweł Ingot.

Jak poinformował prezydent Wrocławia, jednym z głównych zadań stawianych przed nowym prezesem będzie zadbanie, by mieszkańcy mieli możliwość uczestniczenia w działaniach TBS-u, związanych z ich nieruchomościami.

– Dziękuję radzie nadzorczej za zaufanie i z pewnością do-

łożę wszelkich starań, aby po kilku tygodniach mojej pracy, postrzeżenie TBS-u w przestrzeni publicznej diametralnie się zmieniło. Na początku będę chciał poznać działanie organizacji, spotkać się z pracownikami. Z pewnością kluczowym aspektem mojej działalności będą cykliczne spotkania z mieszkańcami, którzy jako partycypanci powinni mieć wpływ na zarządzanie swoimi nieruchomościami i ich otoczeniem – zapowiada Aleksander Dychała, nowy prezes TBS Wrocław.

Aleksander Dychała przez ostatnie dwa lata, jako prezes zarządu

spółdzielni Kozanów IV, zarządzał procesami modernizacyjnymi i remontowymi o wielomilionowych budżetach. Wcześniej, przez 9 lat, zajmował się organizacją technicznego utrzymania nieruchomości w spółdzielni mieszkaniowej ROLBUD we Wrocławiu.

Prywatnie ojciec dwójki dzieci, chętnie wspierający inicjatywy pomocowe (Szlachetna Paczka, pomoc Ukrainie), krwiodawca.

Redukcja trzyosobowego zarządu do dwuosobowego ma przynieść TBS także wymierne oszczędności.

Nowy prezes chce zmienić postrzeżenie TBS-u Wrocław w mieście

Jak rozwijać Wrocławski Budżet Obywatelski?

**KONSULTACJE
SPOŁECZNE**
POWIEDZ NAM, JAK...

SPOTKANIE KONSULTACYJNE
12.12.2022 r. (poniedziałek), godz. 17.30,
ODLOT. Strefa Partycypacji, ul. Piłsudskiego 34

E-FORMULARZ OPINII
na stronie internetowej
29.11–20.12.2022 r.

**E-FORMULARZ OPINII
DLA MŁODYCH**
na stronie internetowej
29.11–20.12.2022 r.

SZCZEGÓŁY NA: www.wroclaw.pl/konsultacje

Rowery miejskie na przerwie zimowej

30.11 rowery miejskie zjechały na przerwę zimową, w trakcie której wszystkie przejdą gruntowny przegląd. Powrócą 1 marca. Operator wypożyczalni, którym wciąż będzie firma Nextbike, wykorzysta przerwę także na dostawienie 10 nowych stacji i włączenie nowej wersji aplikacji. Od nowego sezonu zmieni się cennik. Pierwsze 20 min jazdy po zostanie za darmo, kolejne 40 będzie kosztować 3 zł, a każda następna godzina 6 zł.

Przez Jagodno szybciej autobusem

Są chętni do wykonania osobnego pasa dla autobusów na Jagodno. Oferty przedstawiły cztery firmy: dwie z Wrocławia, jedna z Warszawy i jedna ze Skierniewic. Najdroższa opiewa na 66 mln zł. Oferty trzeba teraz sprawdzić pod względem formalnym, co może potrwać kilka tygodni. Jeżeli wszystko będzie w porządku, spółka Wrocławskie Inwestycje wybierze najkorzystniejszą i rozpocznie przygotowania do podpisania umowy. Wykonawca dostanie dwa lata na wykonanie zadania. Trasa długości 2,5 km przebiegnie od skrzyżowania ulic Bardziej ze Świeradowską (na granicy Gaju i Tarnogaju) do planowanej pętli przy ul. Kajdasza na Jagodnie.

Dwa skrzyżowania w przebudowie

Od 3.12 kierowcy pojadą od strony Biskupina nowym łącznikiem – fragmentem AWW do ul. Dembowskiego, potem w lewo w kierunku ul. Tramwajowej. W stronę Biskupina ruch bez zmian. Prace potrwać pół roku. Również od 3.12 kierowcy jadący Mickiewicza od strony pętli Sępolno nie będą mogli skręcić w prawo przy moście w Monte Cassino. Jadąc przez mosty Chrobrego od strony Swójczyc, nie skręcą w lewo w Monte Cassino. Dojazd do Biskupina możliwy będzie dolną, południową jezdnią ulicy Mickiewicza.

Tramwaje od 5.12 wracają na Leśnicę

Ponad kilometr wymieniono na nowy toru pojedynczego, półtora kilometra nowej sieci trakcyjnej i prawie 8 km kabli zasilających. Od weekendu po 6 tygodniach prac, trójka, dziesiątka i dwudziestka znów będą kursowały stałymi trasami.

W andrzejkową środę, 30 listopada, mimo lekkiego mrozu, prace remontowe na pętli tramwajowej Leśnica szły jeszcze pełną parą

Blężej Organisty

W poniedziałek – 5 grudnia – tramwaje linii 3, 10 i 20 wrócą na stałe trasy na Leśnicę. Dwa dni wcześniej wyłączona zostanie linia 73. To oznacza, że w dniach 3 i 4 grudnia pomiędzy Leśnicą a Pilzycami kursować będzie autobus zastępczy 710. Wszystkie te zmiany wynikają z kończącego się remontu torowiska na pętli i przed nią.

Razem z końcem remontu torowiska na pętli tramwajowej na Leśnicy, robotnicy kończą też prace na odcinku pomiędzy nią a skrzyżowaniem ulic Kosmonautów z Jeleniogórką.

3, 10 i 20 znów na stałych trasach

Koniec remontu to bardzo dobra informacja dla mieszkańców tego osiedla, bo po kilku tygodniach przerwy tramwaje 3, 10 i 20 wrócą na stałe trasy od 5 grudnia (poniedziałek). W ostatnich dniach października i przez cały listopad kończyły swoją jazdę na Pilzycach. I tam trzeba było się przesiąść.

710 w sobotę i niedzielę

Pomiędzy Pilzycami a Leśnicą jeździły tramwaje wahadłowe linii 73. Ta linia zostanie zlikwidowana 3 grudnia (w sobotę).

W okresie pomiędzy wyłączeniem 73 a przywróceniem 3, 10 i 20 – czyli w dniach 3 grudnia i 4 grudnia – pomiędzy Pilzycami a Leśnicą będzie jeździł autobus zastępczy linii 710, z częstotliwością co 7,5 minuty.

Jednorazowy na 90 minut

Autobusem 710 można będzie kontynuować podróż na bilecie jednorazowym skasowanym w tramwajach 3, 10 lub 20. Ta zasada będzie obowiązywała także w kierunku przeciwnym: bilety skasowane w 710 z Leśnicy do Pilzyc będą ważne po przesiadce w tramwaje – nie dłużej niż przez 90 minut.

MPK przypomina, że pasażerowie posiadający bilet na daną linię okresową mogą podróżować:

- wszystkimi liniami po trasie linii wskazanej na bilecie przed remontem;
- wszystkimi liniami po trasie linii wskazanej na bilecie, która kursuje objazdem podczas remontu.

TORYwulcja za 11,6 mln zł

MPK Wrocław zrealizowało remont torowiska w Leśnicy w ramach akcji TORYwulcja. Efektem są nowe tory i sieć trakcyjna. Inwestycja kosztowała ponad 11,6 mln zł.

Powstańców Śl./Hallera – szybki remont

zakres odtworzenia znaków poziomych
zakres wymiany nawierzchni

Zakres prac na skrzyżowaniu Powstańców Śl., Hallera i Wiśniowej

Od piątku wieczorem do nocy z niedzieli na poniedziałek – tak remontowana jest jezdnia ulic Powstańców Śl., Hallera i Wiśniowej.

Redakcja

W miniony weekend remont objął wschodnią stronę skrzyżowania (Powstańców Śl. w kierunku centrum, po stronie al. Wiśniowej). W piątek 2.12 robotnicy wezmą się za zachodnią stronę skrzyżowania (Powstańców Śl. w kierunku do Karkonoskiej po stronie ul. Hallera). – Spękane, odkształcone warstwy nawierzchni zostaną sfrezowane i zastąpione betonem asfaltowym – wyjaśnia Ewa Mazur z Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta. – Gładka i równa jezdnia oznacza poprawę jako-

ści życia mieszkańców poprzez znaczną redukcję hałasu ulicznego i drgań. To również większy komfort jazdy dla kierowców i gwarancja odporności na zimowe uszkodzenia. Nowa nawierzchnia będzie nieprzepuszczalna dla opadów i wilgoci, które powodują powstawanie ubytków w okresie zimowym – zaznacza.

Wszystkie prace drogowe – przy dobrej pogodzie – powinny zakończyć się w pierwszy weekend grudnia. Roboty wykonuje firma Pro-Tra Building za kwotę ponad 902 tys. zł.

Barierę pokonuje się dzięki zapałowi i energii ducha

Z okazji światowego dnia osób z niepełnosprawnością do Wrocławia 1 i 2 grudnia zjadą z całego kraju eksperci, przedstawiciele samorządów oraz organizacji pozarządowych. Z Michałem Piechelem, doradcą prezydenta ds. osób z niepełnosprawnościami, o organizacji tak dużego wydarzenia rozmawia Karol Wojnic.

Jaki jest temat i jak przebiegał proces organizacji tak dużej konferencji?

Tematem jest „Komunikacja w życiu osoby z niepełnosprawnością”. W samą organizację zaangażowało się wiele podmiotów: Convention Bureau Wrocław, MCS, liczne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością, Biuro Parlamentu Europejskiego. Tak szerokie zaangażowanie pokazuje, jak ważny jest to temat.

Całość przygotowań koordynuje Biuro Wrocław Bez Barier. Chcę bardzo, żeby idea tej konferencji z udziałem miast partnerskich na stałe wpisała się w kalendarium Wrocławia. Ufam, że w tym roku czekają nas ciekawe i merytoryczne dyskusje. W następnym roku Wrocław będzie gościł Międzynarodową Organizację Opieki Wytchnieniowej (ISBA) jako gospodarza wrześniowej konferencji o tej tematyce.

O jakich tematach będą państwo dyskutowali? Czy po konferencji opracowany zostanie jakiś dokument?

Bardzo ciekawi jesteśmy doświadczeń i rozwiązań miast partnerskich dotyczących komunikacji i dostępności. Ponadto, będziemy rozmawiać o alternatywnych i wspomagających metodach i narzędziach

komunikacji, a także o transporcie zbiorowym, zarówno w kontekście pracowników, jak i pasażerów. Liczymy na to, że konkluzje i wnioski z tych spotkań będą stanowiły wartościowy kapitał wiedzy.

Jak jeszcze Wrocław pomaga osobom z niepełnosprawnościami?

Wrocław był pierwszym miastem, które wprowadziło standardy dostępności przestrzeni publicznych oraz standardy dostępności kultury i wydarzeń. We Wrocławiu powstał pierwszy Integracyjny Inkubator Przedsiębiorczości, który umożliwia planowanie przyszłości zawodowej osobom ze szczególnymi potrzebami. W naszym mieście powstała również drużyna amfutebolu, a także pierwszy Klub Kibica Niepełnosprawnego. Od kilku lat przedstawiciele sektora publicznego systematycznie spotykają się z organizacjami pozarządowymi, by rozmawiać o obszarze dostępności oraz potrzebach osób z niepełnosprawnością.

Podczas konferencji wręczone zostaną Certyfikaty Wrocławia Bez Barier. Noszą one imię Bartka Skrzyńskiego „Skrzyni”. Dlaczego?

Bartek, pomimo odejścia, wciąż żyje w naszych sercach i wciąż zaraża zapałem do działania. Podczas swej

Michał Piechel, doradca prezydenta ds. osób z niepełnosprawnościami

ziemskiej wędrówki był żywym świadectwem tego, jak należy przełamywać ograniczające nas bariery. Pokazywał, jak ważne jest, aby nam się chciało. Jemu zawsze się chciało podejmować kolejny wysiłek, aby każdy dzień przeżyć dobrze i owocnie. „Miasto bez barier” budujemy najpierw w samych sobie, a potem staramy się tę ideę przenieść na otaczający nas świat.

Czy wobec kryzysów, takich jak wojna w Ukrainie, galopująca inflacja, podczas konferencji będziecie dyskutować o zwiększeniu aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami?

Te sprawy bardzo utrudniają nam wszystkim życie. Kryzys jest jednak zawsze okolicznością, której nie możemy zmarnować. Chcę przez to powiedzieć, że właśnie w takiej

trudnej sytuacji mamy sposobność szukania nowych rozwiązań i możliwości.

Jedną z dróg jest zwiększanie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami i poprawa jej efektywności. Warunkiem jest dobra komunikacja pomiędzy pracodawcą a pracownikiem. Temu właśnie będzie poświęcony pierwszy panel dyskusyjny.

Czego życzy pan uczestnikom konferencji, a do czego zachęca wrocławianki i wrocławian w związku ze światowym dniem osób z niepełnosprawnościami?

Głęboko ufam, że na koniec konferencji wszyscy będziemy bardziej świadomi i pełni zapału do kolejnych przedsięwzięć. Wszystkim, w tym sobie samemu, z całego serca życzę energii ducha, która nas otworzy jeszcze bardziej na drugiego człowieka.

Masz pomysł na rozmowę dotyczącą sprawy istotnej dla wszystkich wrocławian?

Napisz do nas! e-mail: biuletyn@araw.pl

Komisariat Stare Miasto z Trzemeskiej na Legnicką

Ponad 112 mln będzie kosztowała budowa komisariatu Wrocław–Stare Miasto przy ul. Legnickiej, który stanie się też siedzibą wrocławskiego Zarządu Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości. Budynek ma powstać w ciągu 20 miesięcy i stać nową siedzibą komisariatu, który teraz działa przy ul. Trzemeskiej.

Robert Migdał

Umowa na budowę nowego budynku policji Wrocław–Stare Miasto została właśnie podpisana. Komisariat prawdopodobnie zacznie działać na przełomie 2023/2024 roku.

Rozbudowa na tej samej działce

– Lokalizację inwestycji, której powierzchnia użytkowa to około 6,8 tysiąca mkw., zaplanowano na działce będącej w trwałym zarządzie Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu od 1999 roku. Mieści się na niej obecny komisariat policji oraz parking, na którym, zgodnie z miejsco-

wym planem zagospodarowania przestrzennego, można wybudować nowy obiekt – informuje asp. szt. Łukasz Dutkowiak z dolnośląskiej policji.

Obecna siedziba komisariatu policji Wrocław–Stare Miasto znajduje się w obiekcie, który powstał w latach 70. Budynek ten nie był do tej pory gruntownie modernizowany, a jego położenie, konstrukcja i układ architektoniczny pomieszczeń mocno utrudniały lub wręcz uniemożliwiały ewentualną rozbudowę.

Dla 300 pracowników

Nowy budynek będzie miał pięć kondygnacji nadziemnych. Pra-

cować w nim będzie blisko 200 policjantów i pracowników cywilnych z komisariatu policji Wrocław–Stare Miasto, a także ponad 100 funkcjonariuszy i pracowników Zarządu we Wrocławiu Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości.

– W obiekcie tym, oprócz punktu przyjęcia interesantów, pomieszczeń dla służby dyżurnej, dzielnicowych i innych policjantów z wydziału prewencji, kryminalnego, dochodzeniowo-śledczego oraz kierownictwa, planowane jest też stworzenie spe-

cialnie przystosowanych pomieszczeń dla pracowników i funkcjonariuszy, którzy działać będą w strukturze CBZC – informuje asp. szt. Łukasz Dutkowiak.

Komisariat nie zmieni lokalizacji, ale rozbudowa spowoduje, że zmieni się adres wjazdu do obiektu

W mikołajki Sara James na Zimowym Pikniku i...

W sobotę 3 grudnia na Dworcu Głównym stanie osiedle SuperBezpiecznych. To Zimowy Piknik Rodzinny, podczas którego będzie można przejechać się kolejką, zagrać w cymbergaja, zobaczyć pokaz laserowy czy posłuchać... Sary James! Jakie miejskie atrakcje organizują jeszcze mikołajkowe wydarzenia? Podpowiadamy.

Redakcja

Piknik to zwieńczenie imprez edukacyjnych Kampanii Kolejowe ABC.

– Dzięki tym wydarzeniom każdy może poznać zasady bezpieczeństwa i to w najbardziej przystępny sposób – przez dobrą zabawę – wyjaśnia Ignacy Góra, prezes Urzędu Transportu Kolejowego. To już druga edycja ogólnopolskiej akcji.

Koncert gwiazdy na dworcu

Uczestnicy pikniku na Dworcu Głównym będą mieli okazję pod okiem specjalistów zdobyć wiedzę z zakresu bezpieczeństwa na terenach kolejowych. Wsparcie zapewnią goście specjalni: piłkarz ręczny – Sławomir Szmali i aktor – Rafał Zawierucha.

Oprócz tego czeka na nich gra edukacyjna z nagrodami, eksperymenty naukowe, warsztaty kreatywne, kino 9D czy symulator jazdy pociągiem. Nie zabraknie również spotkania z nosorożcem Rogatkiem. Gdy zrobi się ciemno, zobaczymy pokaz laserowy z ele-

Sw. Mikołaje będą rozdawać prezenty na pl. Wolności, a na Dworcu Głównym PKP zaśpiewa Sara James

mentami pirotechniki, a pod koniec wydarzenia, budynek dworca zmieni się w ekran, na którym zostanie wyświetlony wideomapping 3D ze zwycięską pracą konkursu „Kierunek – Bezpieczeństwo”.

Gwiazdą wieczoru będzie Sara James, zwyciężczyni czwartej edycji The Voice Kids, finalistka Ameri-

ca's Got Talent i wrocławska ambasadorka Roku Dobrych Relacji 2022.

Zimowy Piknik Rodzinny rozpocznie się 3 grudnia o godz. 12 i potrwa do godz. 20 na terenie dworca PKP Wrocław Główny, ul. Piłsudskiego 105. Wszystkie atrakcje są bezpłatne.

Na stadionie i w zajezdni

4 grudnia Tarczyński Arena Wrocław zapełni się mikołajami na motorach. Wszystko za sprawą akcji organizowanej przez Fundację Moto Dolls, podczas której pasjonaci motoryzacji wręczą podopiecznym domów dziecka prezenty, o które prosiły w listach

do świętego. Akcji towarzyszyć będzie pokaz zabytkowych samochodów. Dołączyć może każdy zmotoryzowany – wystarczy, że przyjedzie na stadion o godz. 10.30 i będzie miał element stroju św. Mikołaja. Parada ruszy o godz. 12 z pl. Wolności. We wtorek 6 grudnia na lodowisku Tarczyński Arena w godz. 15–18 odbędą się także Mikołajki z Eską.

Na mikołajkową zabawę zaprasza też Zajezdnia Popowice. W programie: zwiedzanie zabytkowej hali (godz. 11.20, 12.20, 13.20, 14.20), przejażdżki unikatowym autobusem... z przyczepą (w godz. 11.15–14.30) i wykłady poświęcone zabytkowym pojazdom (godz. 11.30, 12.30, 13.30). Klub Sympatyków Transportu Miejskiego zaprasza w sobotę 3.12 na ul. Legnicką 65.

Mikołaj, w ramach urodzinowego tygodnia, odwiedzi także Hydropolis i to dwa razy – 4 i 6.12. W piątek 2.12 o godz. 19 w centrum pojawi się także inny wyjątkowy gość – Zygmunt Miłoszewski, który napisał książkę dla dzieci i „Uciekaj. Hydropolis” (wydarzenie jest bezpłatne, zarezerwuj miejsce wroc.city/HydroZapisy).

➤ Więcej wydarzeń na wroc.city/Mikołajki

UMed wysoko w rankingach – a co my z tego mamy

W październiku Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu uzyskał wysokie miejsce w światowym rankingu szkół wyższych. Z szefem uczelni, prof. Piotrem Ponikowskim, który w listopadzie po raz 7. znalazł się na liście najczęściej cytowanych naukowców świata, rozmawia Mirka Kuczkowska.

Tak wysoka pozycja na świecie jest ważnym osiągnięciem dla Uniwersytetu Medycznego...

Tak, ten sukces pokazuje, że zmiany, które zachodzą na uczelni, idą w dobrą stronę. Pierwszy raz wzięliśmy udział w tym rankingu, więc tym bardziej cieszy sukces i chcielibyśmy utrzymać pozycję.

Jakie obszary powinna rozwijać uczelnia, aby ją utrzymać?

Uniwersytet Medyczny nie należy do dużych uczelni, dlatego musimy szukać własnych ścieżek. Sądzę, że dalej powinniśmy rozwijać medycynę kliniczną, ale w duchu medycyny translacyjnej. Innymi słowy to, co naukowcy zbadają w laboratoriach w zakresie nauk me-

dycznych czy farmaceutycznych, powinniśmy przenosić do kolejnej fazy badań, czyli do klinik.

Jakie znaczenie ma to dla wrocławian?

Łączenie nauki i działań w klinice pozwala nam prowadzić wiele projektów kierowanych właśnie do nich. Cztery lata temu rozpoczęliśmy działania zmierzające do poprawy jakości leczenia chorób układu krążenia. Najpierw dążyliśmy do tego, aby wykonywać transplantacje serca. I to się nam udało. W ciągu ostatnich dwóch lat zrobiliśmy 80 takich zabiegów.

A prewencja? Jakie działania w tym obszarze prowadzi uczelnia?

Naszą misją jest promocja zdrowego stylu życia. Organizujemy biegi, współpracujemy z miastem w ramach projektu PICTURE, który realizuje badanie zdrowia dzieci i rodziców. W zakresie hematologii dziecięcej wspieramy tych, którzy leczą się na raka.

A jak Pan widzi przyszłość UMed?

Będziemy kłaść nacisk na kierunki ściśle kliniczne i rozwijając kardiologię i hematologię dziecięcą. Mamy też farmację i zdrowie publiczne. Więcej uwagi chcemy poświęcić medycynie spersonalizowanej. Kluczowe jest też kształcenie kadry medycznej, z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.

Prof. Piotr Ponikowski, szef Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Karol Jaśkowiak ma nosa do zapachów. I interesów

Kiedy ludzie pytają go, czym się zajmuje, a on przedstawia się jako perfumiarz, myślą, że jest właścicielem perfumerii. – Staram się im wyjaśnić, że prowadzę sklep dla ludzi tworzących perfumy i sam też je tworzę – tłumaczy Karol Jaśkowiak. Wrocławianin ma jedyny taki sklep w Polsce i jeden z nielicznych na świecie.

Magdalena Talik

Przy wejściu do mieszkania Karola Jaśkowiaka na Klecinie nie uderza feeria zapachów, jakiej można się spodziewać po perfumiarzu. Pachnie dopiero w jednym z pokoi, który jest jednocześnie pracownią, laboratorium i zapleczem sklepu internetowego. Stąd w świat wysyłane są paczki dla klientów, którzy amatorsko zajmują się tworzeniem perfum. – Sprzedaję surowce perfumiarzkie, tzw. raw materials, czyli wszystko, co pachnie – wyjaśnia Jaśkowiak.

Okazuje się, że tych, którzy chcą stworzyć pachnidło na własny użytek, jest naprawdę wiele. Jaśkowiak przyznaje, że kiedy otwierał sklep internetowy perfumiarz.com, był przekonany, że to będzie tylko dodatkowe zajęcie, a szybko okazało się głównym źródłem utrzymania.

Pomogły brexit i pandemia

Składniki do robienia zapachów kupują zarówno Polacy, jak i mieszkańcy Unii Europejskiej, głównie Niemcy i Włosi, sporo jest też Francuzów i Szwedów. Wielu z nich wcześniej korzystało z największego w Europie sklepu internetowego w Wielkiej Brytanii, ale po brexicie przestał realizować zamówienia do części krajów europejskich. – Wtedy klienci z tego sklepu przeszli do mnie – nie kryje radości wrocławski perfumiarz.

W pandemii sprzedaż jeszcze wzrosła, choć sklep działał dopiero kilka miesięcy. – Ludzie mieli dużo czasu, więcej pieniędzy i, paradoksalnie, okres lockdownu mi pomógł. Teraz na horyzoncie jest recesja, ale miejmy

nadzieję, że hobby perfumiarzkie przetrwa – Karol Jaśkowiak.

Obecnie perfumiarz.com jest jedynym tego typu sklepem w Polsce. W Europie i na świecie jest ich zaledwie kilka. Kiedy wybuchła pandemia, Jaśkowiak, przez lata fizjoterapeuta i instruktor jogi, przestał pracować i przestawił się na sprzedaż w sklepie internetowym, który otworzył latem 2019 roku. – To było błogosławieństwo, los zdecydował – przyznaje.

Samodzielnie i z pasją

W sklepie wszystko robił od podstaw. Sam zaprojektował i wykonał stronę internetową (zajął mu to 8 miesięcy), sam zdobywał pierwszych klientów na złocie miłośników perfum w Gdańsku. Zabrał ze sobą 60 buteleczek, rozmawiał z hobbystami i kilka dni po złocie pojawiły się pierwsze zamówienia, a potem wszystko poszło już lawinowo. Składniki musiał zamawiać za granicą. Ale jego sukces jest efektem wielu lat zainteresowań. Karola Jaśkowiaka od lat fascynowały perfumy, kupował flakony i próbki, czytał blogi i wchodził na fora z recenzjami. – Potem przyszedł moment zmęczenia konsumowaniem cudzych perfum i myśl, że ktoś je przecież robi i można spróbować samemu je wykonać – opowiada.

Osiem lat temu kupił pierwszy zestaw substancji i zaczął je ze sobą mieszać. Po wielu próbach roztwór zaczął przypominać perfumy, więc dokupił kolejne skład-

niki i zrobił zapach, który zajął II miejsce w pewnym internetowym konkursie.

Jego tajny polski składnik

Nie wszystkie kupione składniki będą oddawały zapach, który znamy z natury. Jaśkowiak olejek z pąków topoli sprowadzał z Kanady, ale okazało się, że pachnie zupełnie inaczej niż ten pozyskany z polskiej topoli. Tinkturę z pąków topoli robi więc sam. W marcu zbiera pąki, to tylko dwa tygodnie, aby zdążyć je pozyskać, potem przez kilka miesięcy, nawet do pół roku, leżą w spirytusowej zalewie i za sprawą tej pierwotnej metody (czyli tinkturowania) pąki oddają to, co jest w nich najcenniejsze – tłustą, klejącą ciecz o lekko

zwierzęcej woni, której wrocławski perfumiarz używa w stworzonych przez siebie zapachach.

Na własne czeka się rok

Zapach tyl-

ko dla jednego klienta? – To nie jest niewykonalne – uważa Jaśkowiak, choć od razu uprzedza, że koszt całości to ok. 30 tys. zł i na efekt trzeba będzie poczekać co najmniej rok. – Składniki muszą się macerować, wraca się do nich po czasie – wyjaśnia perfumiarz i pokazuje zeszyt, w którym zapisuje daty, składniki, mieszanie

➔
Węch można ćwiczyć nie tylko wachając zawartość buteleczek, ale też gotując, spacerując, natleniając się powietrzem w parku.

– Pośpiech i perfumiarstwo się wykluczają – zapewnia.

Przełomowym momentem dla Karola Jaśkowiaka jako perfumiarza było nawiązanie współpracy z Tkliwymi Nihilistami. To fanpage Kamila Zajęca, na którym od dekady umieszcza nostalgiczne, czarno-białe zdjęcia w klimacie retro, które z zachwytem ogląda ćwierć miliona obserwujących. W pewnym momencie twórca Tkliwych Nihilistów zamierzył o perfumach sygnowanych swoją marką. Po rozmowach z Karolem Jaśkowiakiem ruszyły prace nad dwoma zapachami. Pierwsza partia 100 flakonów sprzedała się w dwa tygodnie, kolejna – po 200 flakonów każdego z zapachów – też od razu znalazła nabywców. Obecnie można kupić 5 zapachów, których twórcą jest wrocławianin. – Chyba stałem się nadwornym perfumiarzem Tkliwych Nihilistów – uśmiecha się perfumiarz.

Jak pachnie miasto?

– Obecnie wielkie metropolie pachną nieciekawie, raczej spalinami i kwaśnym smogiem – twierdzi perfumiarz. Aby oszczędzić sobie przykrych zapachów ulicy, warto jesienią i zimą ogrzać się zapachem, aplikując go na szal. Utrzyma się znacznie dłużej niż na skórze (tu skrapiamy się za uszami, w nadgarstkach, na szyi, ewentualnie w okolicy serca). – Byle nie przesadzić, znać moc swoich perfum i mieć szacunek dla innych, którzy mogą za nimi nie przepadać – radzi wrocławski perfumiarz.

Składniki zapachowe perfumiarz uciera w moździerzu

OLEKSANDR POLIYANOWSKI

Karol Jaśkowiak sprzedaje surowce perfumiarzkie, sam także tworzy perfumy. Pachnącą pasję przekuł w intratny biznes, bo ma do tego... nosa

WROCŁAW PODZIWIWIA I CENI PRZYRODĘ

ANNA WIDŁOĆKA-ROBINIA

Śnieżyczka przebiśnieg

W Polsce występuje głównie na południu, w górach, na wyżynach i na Dolnym Śląsku. Roślina miododajna i lecznicza – jest nadzieją naukowców szukających leku na chorobę Alzheimera.

PAREK HALAWA

Pieczareczka różowoblaszkowa

Grzyb jadalny, ale lepiej go podziwiać niż próbować. Łatwy do pomylenia ze śmiertelnie trującym muchomorem jadowitym. Występuje głównie poza lasami, np. na łąkach.

KRYSZTOF KOŁENDA

Żaba moczarowa

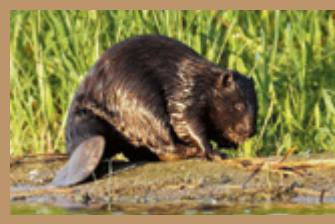
Samcowi podczas godów grzbiet i boki ciała zabarwiają się na kolor jaskrawoniebieski. Najbardziej wytrzymała na brak wody żaba w Polsce, więc można zobaczyć ją na łądzie.

JOANNA FURMANKIEWICZ

Karlik drobny

Zgodnie z nazwą gatunkową, wielgachny nie jest. Długość ciała 36–51 mm, długość ogona 23–36 mm, długość ucha 9–13 mm. Mięsożerca owadzi – smakosz komarów.

WIKIPEDIA

Bóbr europejski

Uważa się go za największego gryzonia Eurazji. Dorosły osobnik waży do 29 kg, a długość ciała ma do 110 cm. Może przebywać pod wodą nawet do 15 min. Wiedzie nocny tryb życia.

Wrocław stawia na inwestycje chroniące środowisko. Po prawie dwuletniej pracy przyrodników powstała koncepcja zagospodarowania terenu pól irygacyjnych. Aby zadbać o żyjące tam zwierzęta i rośliny, jeszcze w tym roku prezydent Wrocławia złoży wniosek do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska o utworzenie na tym obszarze rezerwatu przyrody. Ważną inwestycją w naszym mieście jest także budowa czterech zbiorników retencyjnych, które powstały w Porcie Południe przy ul. Długiej, zaś dla miłośników podglądania flory i fauny niebawem zostanie utworzone Obserwatorium Przyrodnicze.

Paulina Czarnota

Pola irygacyjne położone są w północno-zachodniej części Wrocławia. Zajmują obszar ok. 1100 ha – to teren 10 razy większy od parku Szczytnickiego.

Naturalna oczyszczalnia ścieków

Początki działania pól irygacyjnych sięgają roku 1881. Przez ponad sto lat pełniły funkcję naturalnej oczyszczalni ścieków dla aglomeracji ówczesnego Breslau. Były jedną z pierwszych w Europie mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków. Pod koniec II wojny światowej, podczas oblężenia Wrocławia w 1945 r., pola zostały zamknięte, a częściowo zdewastowane. W okresie powojennym

zostały przywrócone do funkcjonowania. Działy do 2015 roku, kiedy to ich funkcję całkowicie przejęła rozbudowana Wrocławska Oczyszczalnia Ścieków na Janówku.

Ptasia ostoja

Przez ten czas wykształciły się tu specyficzne zbiorowiska roślinne i powstały korzystne warunki do życia dla wielu gatunków zwierząt, szczególnie dla ptaków. Pola irygacyjne są jedną z 170 wyznaczonych w Polsce lądowych ostoi ptasich IBA (Important Bird Areas) o znaczeniu międzynarodowym, a jednocześnie jedyną położoną w całości w granicach administracyjnych miasta. Zostały one wpisane na listę IBA ze względu na, jak fachowo określają to ornitolodzy, liczną populację lęgową podroźniczka. Najcenniejszymi występującymi tam gatunkami – oprócz podroźniczka – są: jarzębatka, derkacz, lerka,

Pola irygacyjne to zielone płuca Wrocławia

bocian biały, błotniak stawowy, łabędź krzykliwy, dzięcioł średni, dzięcioł czarny, czapla biała, żuraw i gąsiorek.

Badania przyrodników

Przez ponad rok trwała szczegółowa inwentaryzacja przyrodnicza pól irygacyjnych. Objęła wszystkie grupy zbiorowisk roślinnych, a także porostów, mszaków, grzybów i różnych gatunków zwierząt. Badania zrealizował zespół naukowców związanych z Wydziałem Nauk Biologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego we współpracy z firmą AVEN.

– Podczas inwentaryzacji stosowaliśmy metody nieinwazyjne, polegające na obserwacji zwierząt i roślin. Porównaliśmy też zmiany, jakie zaszły od momentu zamknięcia pól irygacyjnych jako oczyszczalni aż do teraz. Część siedlisk już zniknęła, a pola są prawie pozbawione wody, a więc żeby zadbać o rzadko występujące gatunki, zarekomendowaliśmy władzom miasta, by utworzyć tu rezerwat przyrody – wyjaśnia dr Joanna Furmankiewicz z Wydziału

MPWIK

Nauk Biologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego.

Weź lornetkę i wyrusz na safari

O znaczeniu przyrodniczym i klimatycznym pól irygacyjnych decydują: duża powierzchnia, sąsiedztwo doliny Odry – jednej z największych rzek w kraju, która jest naturalnym korytarzem ekologicznym, sąsiedztwo doliny Widawy, bliskość Lasu Rzędzińskiego oraz brak oświetlenia i zagospodarowania terenu. Nie planuje się tu zabudowy wielkopowierzchniowej.

Dzięki badaniom naukowców, wiadomo ile i jakie gatunki zwierząt oraz roślin można tam spotkać. Na obszarze pól występuje wiele cennych gatunków roślin, grzybów i porostów oraz zwierząt. Łącznie jest to aż 428 gatunków roślin, w tym czosnek kątowy

i wężowy, salwinia pływająca, róża francuska. Występuje tu także turzyca Bueka – gatunek uznany za wymarły na Dolnym Śląsku.

Poza tym znajduje się tu co najmniej 180 gatunków zwierząt. Wśród nich 22 ssaki objęte ochroną: bóbr europejski, a z nietoperzy: mopek zachodni i karlik drobny. A także cztery chronione gatunki gadów (np. jaszczurka zwinka czy jaszczurka żyworodna) i 10 chronionych gatunków płazów, takich jak ropucha zielona, kumak nizinny albo rzekotka drzewna.

Aby chronić florę i faunę, prezydent Wrocławia złożył jeszcze w tym roku wniosek do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska o utworzeniu na Osobowicach rezerwatu przyrody.

– Będziemy starać się, by Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska wydała zgodę i wtedy określimy, jak mieszkający

Departamentu Zrównoważonego Rozwoju w Urzędzie Miejskim Wrocławia.

Obserwatorium Przyrodnicze na Krzykach

W rezerwacie na polach irygacyjnych na Osobowicach zaopatrzeni w lornetkę będziemy mogli podglądać okazy przyrody na ogromnej przestrzeni. To świetny pomysł na wypad rodzinny. Ale dla młodszych dobrą wprawką na rozpoczęcie przygody z naturą będzie Obserwatorium Przyrody na Krzykach. Właśnie został wybrany wykonawca budowy. Inwestycja powstanie przy ul. Skarbowców 52, w ruinach Fortu Piechoty nr 15, gdzie przed przeniesieniem na ul. Ślązową do 2010 r. znajdowało się miejskie schronisko dla bezdomnych zwierząt. Budowla fortu aktualnie jest w większości przykryta ziemią i porośnięta drzewami.

Teren zostanie więc

o c z y s z c z o n y

i przygotowany pod nowe

nasadzenia: drzew,

krzewów, bylin,

traw, łąk kwiatowych i żywopłotów.

Rosnące tam aktualnie rośliny

przejdą pielęgnację. Powstaną

tam także ścieżki spacerowe, plac zabaw i 7 punktów do obserwacji przyrody: Co

w trawie piszczą, Gleba – żywy skarb pod naszymi stopami, Rośliny użyteczne, Sen niejedno ma oblicze, Ptaki, które możesz spotkać; Nietoperze i Drugie życie drzew. Zamontowana zostanie też mała architektura: tablice informacyjne, kosze na śmieci, ławki z oparciem, siedziska.

Inwestycja, którą nadzoruje Zarząd Inwestycji Miejskich we Wrocławiu, powstanie w ramach Funduszu Osiedlowego i będzie kosztowała milion złotych. Prace potrwać 8 miesięcy od czasu podpisania umowy z wykonawcą, czyli firmą PUH TRIBUD.

WIKIPEDIA

Gąsiorek

Samiec często naśladuje głosy innych ptaków – to słumione „gege gekgek”. Jego melodia jest czasem zbliżona do głosu gęsi, stąd wzięła się jego nazwa.

WIKIPEDIA

Podroźniczka

Jest wielkości wróbla domowego. Śpiew jego jest melodyjny, składa się z wielokrotnie powtarzanego cii, cii, cii..., po którym następuje coś w rodzaju rechotu.

DARIUSZ PARWUSZ

Biegacz wręgaty

Chrząszcz szybki i sprawny. Na larwy owadów, ślimaki i dzidzownice polują osobniki dorosłe, ale też młode. Zaniepokojone potrafią wyrzucić sok żółdkowy na odległość 25 cm.

DARIUSZ PARWUSZ

Zgniotek cynobrowy

Aktywny w dzień, lecz pocihliwy. Żyje pod korą drzew liściastych, takich jak topole, dęby i graby. Po odsłonięciu kory szybko się chowają w szczeliny drewna. Albo zastygają bez ruchu.

WIKIPEDIA

Róża francuska

W Polsce jest objęta ochroną gatunkową. Do najbardziej znanych odmian zalicza się różę o czerwono-karminowych kwiatach. W wojnie Dwóch Róż była emblematem rodu Lancasterów.

JANUSZ KRZYZOŃSKI

WIZ 304

Obserwatorium Przyrodnicze

ADOBE STOCK

Odetchnij i zaczaruj się już na nadchodzące święta

Czasy nie są łatwe, jednak gdy zbliża się Boże Narodzenie, wszyscy, niezależnie od wieku, potrzebujemy radości i odrobiny wytchnienia od codziennej gonitwy. Dzięki świątecznym jarmarkom z ich bajkowym klimatem możemy cieszyć się atmosferą świąt dłużej.

Redakcja

Zapierające dech w piersiach świąteczne dekoracje, pachnące goździkami grzane wino, smakołyki z różnych stron świata i mnóstwo innych atrakcji. Świąteczne jarmarki w największych polskich miastach już ruszyły albo wystartują lada dzień.

BIAŁYSTOK

Świąteczny jarmark na Rynku Kościuszki w Białymstoku będzie trwał od 3 do 23 grudnia i zajmie dużo większą powierzchnię niż w latach poprzednich. Pojawiają się świetliste bramy, dwie karuzele, ścianki do świątecznych zdjęć, a także scena, na której cały czas będzie coś się działo. Alejkę z budkami, w których będzie można kupić produkty lokalne, rękodzieło, książki, zabawki i kosmetyki, rozświetlą girlandy. Nie zabraknie także koncertów, konkursów, wspólnego śpiewania kolęd, czytania bajek, a nawet koncertu harfy laserowej i spektaklu z rzeźbą lodową w roli głównej.

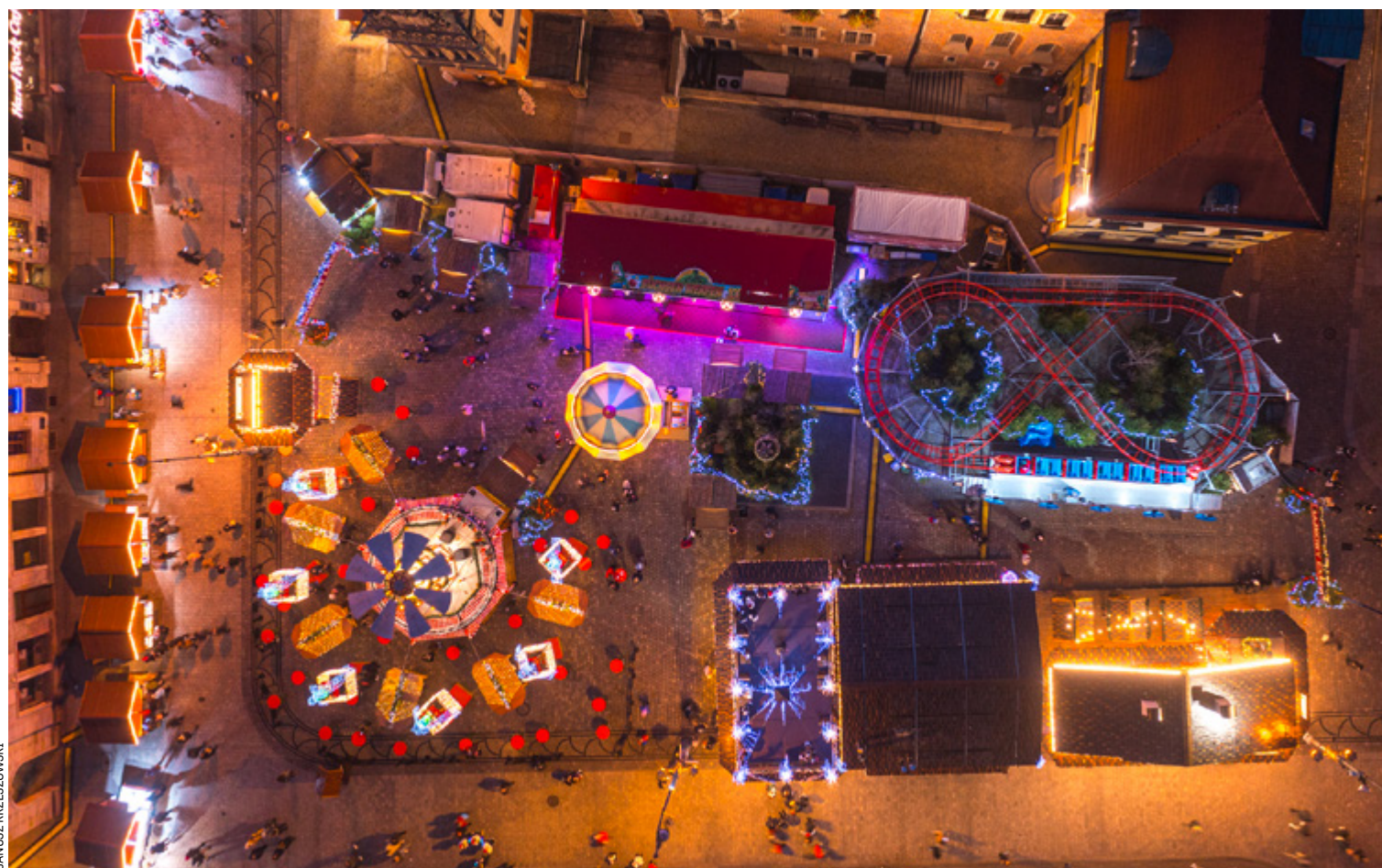
BYDGOSZCZ

Jarmark na Starym Rynku, ulicy Mostowej, moście Staromiejskim i placu Teatralnym w Bydgoszczy rozpocznie się 19 listopada i potrwa do 22 grudnia, natomiast Zimowe Miasteczko z diabelskim młynem, karuzelami, kolejką i labiryntem będzie czynne do 26 grudnia (poza Wigilią). Będzie można zobaczyć elfy na szczudłach i pokaz rzeźbienia w lodzie.

GDAŃSK

Jarmark w Gdańsku wystartował 18 listopada i zakończy się 23 grudnia. Na odwiedzających czekają symulator lotu na saniach, Brama Adwentowa, dzięki której można podziwiać jarmark z góry, śnieżna kula napędzana rowerem, mówiący ludzkim głosem łoś Lucek, zaczarowana fontanna,

Wrocławski Jarmark Bożonarodzeniowy w Rynku (z lotu drona). Rozpoczął się 18.11 i potrwa do godz. 3 w nocy 1 stycznia 2023 roku

ożywione dziadki do orzechów i św. Mikołaj, który przybędzie... łożdzą. Zaplanowano także animacje, zabawy, warsztaty, kino, widowiska, koncerty i kolędowanie. Wszystko to, a także budki z upominkami, bombkami i smakołykami z 20 krajów świata, można znaleźć na Targu Węglowym, ulicach Tkackiej, Bogusławskiego oraz przy Forum Gdańsk i w Zbrojowni.

KATOWICE

Katowicki jarmark bożonarodzeniowy w Rynku wystartował 18 listopada i będzie trwał do 8 stycznia, natomiast Młyńskie Koło na placu Teatralnym pozostanie aż do 26 lutego. Na gości – poza budkami z pysznościami i rękodziełem – czeka lodowisko, wiktoriańska karuzela, bożonarodzeniowa szopka ze słomy i drewniany pociąg, do którego można wejść, by pooglądać sceny z polskich bajek, a także nowość: Mini Park Świąteł z rozświetlonymi bożonarodzeniowymi figurami.

KRAKÓW

Jarmark świąteczny na Rynku Głównym w Krakowie rozpocznie się 25 li-

stopada i będzie trwał do 1 stycznia. Pojawiają się nowe stanowiska, a iluminacja, podobnie jak w poprzednich latach, nawiązuje do wawelskich arrasów. W programie występy chórów i zespołów folklorystycznych, wspólne kolędowanie, Pochód Mikołajów, Korowód Kolędniczy i konkurs szopek krakowskich.

LUBLIN

Festiwal Bożego Narodzenia na pl. Króla Łokietka (i w innych miejscach) w Lublinie zaplanowano na okres od 3 grudnia do 9 stycznia. Poza iluminacją oraz straganami na mieszkańców i gości czeka Orszak Świętego Mikołaja, widowiska, warsztaty rękodzielnicze, świąteczne potańcówki, koncerty, gry miejskie, spacer z przewodnikiem i Przegląd Małych Form Wokalno-Teatralnych.

ŁÓDŹ

Jarmark bożonarodzeniowy na ul. Piotrkowskiej w Łodzi rozpocznie się 26 listopada i potrwa do 23 grudnia. W programie

koncerty, warsztaty, spotkania ze Świętym Mikołajem oraz wydarzenia, które będą towarzyszyć uruchomieniu iluminacji. Dzieci z pewnością najbardziej pokochają Wioskę Elfów.

POZNAŃ

Jarmark Betlejem Poznańskie, który rozpocznie się 18 listopada i potrwa do 27 grudnia, rozstawiono na placu Wolności, a także na Rynku Łazarskim oraz terenach Międzynarodowych Targów Poznańskich. W programie spektakle dla dzieci, kolędowanie

(także w języku migowym!), konkursy, spotkanie ze św. Mikołajem, pokaz rzeźbienia w lodzie, koncerty, silent disco, a także liczne warsztaty artystyczne, świąteczny pociąg, gra miejska, młyńskie koło, lodowisko i karuzela wenecka.

RZESZÓW

Świąteczne Miasteczko na Rynku w Rzeszowie otworzy swoje podwoje 3 grudnia i będzie je można odwiedzać do 1 stycznia. W programie: wizyta Świętego Mikołaja,

Jarmark Bożonarodzeniowy, Wigilia Miejska, koncerty, Party z DJ i warsztaty dla dzieci.

SZCZECIN

Szczeciński Jarmark Bożonarodzeniowy będzie trwał od 2 do 22 grudnia, a świąteczne stoiska pojawią się w czterech miejscach Szczecina – w al. Kwiatowej, na pl. Lotników, pl. Adamowicza i deptaku Bogusława. Odwiedzający będą mogli zrobić świąteczne zakupy, napić się na miejscu gorącej czekolady i grzanego wina. Jarmarkowi ma towarzyszyć wiele atrakcji dla najmłodszych, wśród nich świąteczne animacje i spotkania ze Świętym Mikołajem.

WARSZAWA

Jarmark Bożonarodzeniowy na Międzymurzu Piotra Biegańskiego rozpocznie się 26 listopada i potrwa do 6 stycznia. Poza straganami z przysmakami, bombkami i rękodziełem, można tam liczyć na spotkanie z bałwanem Olafem i zdjęcie z Mikołajem w strefie z saniami i reniferem. Dla dzieci zaplanowano konkursy i niespodzianki, a dla wszystkich – kolędy i lekcje tańców ludowych.

BROCHÓW

Ulice Chińska i Centralna nareszcie będą gładkie

Frezowanie, potem układanie nowej masy bitumicznej na obu ulicach. A do tego przy Centralnej uporządkowanie i zazielenienie skweru. Ze wszystkim robotnicy mają się uwinąć do 28 grudnia.

Anna Aleksandrowicz

Ulica Centralna od skrzyżowania z Polną do ul. Mościckiego zmienia się w Chińską. Jest jedną z dwóch głównych dróg Brochowa prowadzących na to osiedle. – Wymiana dziurawej nawierzchni na tym odcinku stanowi niejako kontynuację remontu ul. Konduktorskiej, zakończonego wiosną. Dzięki temu dojazd na Brochów stał się mniej uciążliwy – opowiada Olivia Wajsen z Rady Osiedla Brochów. I dodaje, że remont na odcinku Centralna/Chińska nie tylko poprawi komfort jazdy, ale też przyczyni się do uspokojenia

Skwer przy ul. Centralnej (w kółku) i robotnicy przy pracach remontowych

ruchu. – Kierowcy często zapominają, że poruszają się w strefie zamieszkania z ograniczeniem prędkości do 30 km/h – ubolewa Wajsen. – A tą drogą wiele dzieci idzie na lekcje do SP 80 przy ul. Polnej – podkreśla.

Rewitalizacja z WBO 2020

Rewitalizacja skweru przy ul. Centralnej (na wprost cukierni Zalewscy, nieopodal parku) to zwycięski projekt WBO 2020. Wykonano już alejkę i place pod ławki, zakończyły się też nasa-

dzenia dwóch tysięcy krzewów, bylin i traw. Teraz są montowane ławki i kosze oraz słupki blokujące. Koszt remontu nawierzchni na trasie Centralna-Chińska to 1,1 mln zł, a rewitalizacji skweru – prawie 300 tys. zł. Prace powinny się zakończyć w grudniu br.

KLECZKÓW

Naucz się zdobienia pierników w trzy godziny

Czym jest lukier królewski i jak go zrobić, by nadawał się do dekorowania? Jak ozdabiać nim korzenne ciastka? Samodzielnie udekorowane pierniki będą świetnym deserem lub prezentem dla bliskich – kusi stowarzyszenie Śródodrze i Rada Osiedla Kleczków.

Anna Aleksandrowicz

To aktywiści tego stowarzyszenia i kleczkowscy radni organizują trzygodzinne warsztaty przedświąteczne dla dorosłych i młodzieży. – Zaskocz rodzinę i znajomych własnoręcznie ozdobionymi piernikami – namawiają. Warsztaty poprowadzi Joanna Knysak – ekskucjennik, miłośniczka wypieków, autorka bloga Nieladawypiek.

Każdy z uczestników otrzyma: ■ pakiet ciastek do ćwiczenia (cztery duże pierniki), ■ przepis na pierniki nadające się do lukrowania, ■ przepis na wręcz idealny lukier królewski, ■ pudełeczko do zabrania wypieków do domu. Warsztaty zostały zaplanowane na sobotę 10.12

(początek godz. 11), ale na rezerwację e-mailem pod adres: pierniki@srododrze.pl organizatorzy czekają do 2.12. Liczba miejsc ograniczona, więc kto pierwszy, ten lepszy.

Za wstęp na warsztaty trzeba będzie zapłacić minimum 20 zł (zebrana kwota zasili budżet Szkoły Podstawowej nr 74 przy ul. Kleczkowskiej), ale dzieci będą wpuszczane gratisowo.

One również dostaną swój stół z piernikami, lukrami i posypkami, by spróbowały swych sił w sztuce dekoracji „piernych”, czyli pieprznych ciastek. Oryginalna receptura z XV w. z czeskich Pardubic podaje bowiem w przepisie tylko trzy składniki: miód, mąka i pieprz czarny.

Idź obejrzyć maski do ODSK Piast-Pilczyce

Galeria ODSK Piast-Pilczyce, Wrocław, ul. Rękodzielnicza zaprasza w sobotę 3.12 o godz. 18 na wernisaż wystawy Rafała Werszlera (ur. 1968, absolwent Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu) „... To nie tylko kolorowa maskarada”. „Maski” Werszlera są autorskim pomysłem wyplatania z rolownego papieru ludzkich emocji. Na wystawach sztuk plastycznych artysta był pierwszy, który zaprezentował w tej technice cykle papierowych form artystycznej wypowiedzi. Między innymi jego maski reprezentowały sztukę polską na Międzynarodowym Triennale Tkaniny Artystycznej w Łodzi (2016). W programie wernisażu koncert Julii Szewczyk i Grzegorza Rdzaka. Kurator wystawy: Jolanta Macała. Wystawa czynna do 31 grudnia. Wstęp wolny.

Spróbuj świąt na Starym Mieście

Świąteczny Złot Food Trucków – tak dokładnie nazywa się gastroimpresja, podczas której w weekend 2-4.12 zapach korzennych przypraw opanuje pl. Nowy Targ. Przez trzy dni będziecie mogli skosztować smakowitych potraw z wielu food trucków oraz rozgrzać się aromatycznym grzańcem. Nie zabraknie również atrakcji dla dzieci. A to wszystko w towarzystwie przyjemnej dla ucha świątecznej muzyki. Przyjdźcie i przekonajcie się sami! Piątek, godz. 16-22, sobota, godz. 12-22, niedziela, godz. 12-21. Wstęp bezpłatny.

Jest przejście przez pętlę na Tarnogaju

Przejście dla pieszych wraz z wysepką, obniżeniem krawężników i montażem płytek stop? Mamy to! Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta zakończył właśnie budowę przejścia dla pieszych przez pętlę Tarnogaj i brakującego fragmentu chodnika do budynku Centrum Aktywności Tarnogaju przy ul. Gazowej 22. Koszt to prawie 121 tys. zł.

Alejki Olgi Boznańskiej jak nowe. Dzięki inicjatywie mieszkańców Biskupina, Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta odnowił w tym roku kolejną część alejek znanej, polskiej malarki. Część spacerowej trasy zyskała nową nawierzchnię z betonu asfaltowego, oświetlenie, a także system odprowadzania deszczówki. – Wyremontowaliśmy odcinek od ul. Orłowskiego do Rodakowskiego. Zadanie zrealizowano z Programu Inicjatyw Lokalnych – informuje Klaudia Piątek ze ZDiUM. Mieszkańcy zebraли i wpłacili 10 proc. potrzebnej na remont kwoty.

Dziadek, czyli najstarszy dąb we Wrocławiu. W obwodzie liczy sobie 644 cm, jest wysoki na 17 m. Naukowcy szacują, że ma 440 lat. Stoi samotnie przy budynku Ośrodka Szkoleniowego Państwowej Inspekcji Pracy, ul. Kopernika 5. W przeszłości Dziadek często „chorował”. Wszystko przez owady (koziorogi, kołatki) i grzyby (np. żółciak siarkowy), które żerują na staruszkach.

Najstarsze zoo w aktualnej Polsce i jedyny miejski zabytek na liście UNESCO. Wrocławskie zoo, ul. Wróblewskiego 1-5, ma już 157 lat. To jedno z najchętniej odwiedzanych na świecie, też z powodu afrykarium. Jest domem dla 12 tys. zwierząt 1100 gatunków. Hala Stulecia Maksa Berga, ul. Wystawowa 1, w momencie powstania ponad sto lat temu była budowlą o największej rozpiętości kopuły na świecie. Poświęcono jej wiele prac naukowych, „występowała” w powieściach, bywa matematiczną łamigłówką.

Mosty Chrobrego i AWW – ale jazda!

Nowe mosty Chrobrego na osiedlu Biskupin-Sępólno-Dąbie-Bartoszewice rosną jak na drożdżach. Trwa ustawianie drugiej ich części nad kanałem przeciwpowodziowym. Rośnie też Aleja Wielkiej Wyspy, która połączy Krzyki z tym osiedlem. Co jeszcze? Pewien skuteczny nastolatek zorganizował tam też dla rówieśników – dzięki WBO – skatepark z prawdziwego zdarzenia.

Koszt budowy mostów Chrobrego to **70 mln zł**. Nowe powstają tuż koło starych, zabytkowych przepraw, które nie nadają się już do eksploatacji. Mieszkańcy Biskupina, Sępólna, Dąbia i Bartoszewic będą mieli wkrótce do dyspozycji nie tylko jezdnie i chodniki, ale też ścieżki rowerowe. Nie zabraknie też wydzielonego torowiska dla tramwajów i buspasu, dzięki którym pasażerowie komunikacji miejskiej szybko dostaną się z Sępólna na Swojczyce.

Jeszcze więcej stali

Północna część mostu waży 267 t i ma 52 m długości. Montaż był nie lada wyzwaniem. Jak mówi Krzysztof Świercz z Wrocławskich Inwestycji potrzebna była do tego specjalna barka ze wspornikami, która kotwiczyła na kanale żeglugowym. Naj-

pierw „zepchnięto” most w kierunku rzeki, potem centymetr po centymetrze przesuwano go w stronę drugiego brzegu. Od kilkunastu dni trwa ustawianie drugiej części przeprawy. Tym razem jednak nie będzie ona przepychana, tylko budowana na specjalnych rusztowaniach wbitych w dno. Stalowa konstrukcja waży, bagatela, 680 t i ma długość 153 m. W sumie na przeprawach i dojazdach do mostów powstanie 877 m nowej jezdni – przebudowany zostanie układ drogowy na ul. Monte Cassino, Marca Polo i Monopolowej, ponad kilometr dróg dla rowerów i chodników, a także do 330 m torów tramwajowych.

AWW – już bez wahań

Niemniej najbardziej oczekiwaną budową jest Aleja Wielkiej Wyspy, która połączy Krzyki

z Biskupinem i Sępólnem. Drogowcy skończyli układać asfalt na południowym odcinku Dembowskiego. To dobra wiadomość dla kierowców, którzy już w w sobotę 3.12 będą mogli jeździć bez przeszkód, czyli ruch wahadłowego, przez skrzyżowanie tej ulicy z Aleją. Niedługo zacznie się też budowa skrzyżowania AWW z ul. Olszewskiego i Wróblewskiego. To oznacza utrudnienia, ale tylko dla kierowców, pasażerowie komunikacji miejskiej, a konkretnie tramwajów, pojedą Olszewskiego bez zmian. Wszystko dzięki temu, że MPK

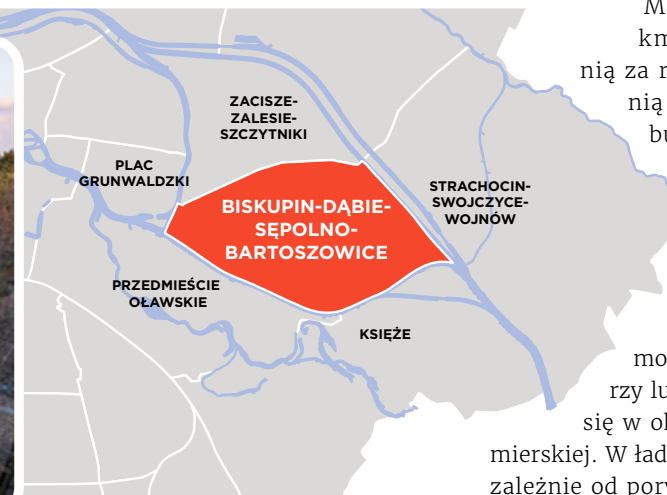
Nowe mosty Chrobrego na wizualizacji WI

Budowa Alei Wielkiej Wyspy, roboty w okolicy Olszewskiego

Staw przy ul. Kazimierskiej zostanie oczyszczony w 2023 r.

i Wrocławskie Inwestycje połączyły siły i w czasie remontu torowiska wymieniono też wszystkie sieci podziemne. AWW biegnie od węzła na Armii Krajowej nad rzeką Oławą, potem nad ul. Międzyrzeczką i Odrą. Kończy się na skrzyżowaniu Mickiewicza i Paderewskiego. Ma długość 3,4 km i pojedziemy nią za rok, czyli jesienią 2023. Koszt jej budowy to ponad **234 mln zł**.

Staw wypięknie

Dobra wiadomość dla tych, którzy lubią przechadzać się w okolicy ul. Kazimierskiej. W ładną pogodę, niezależnie od pory roku, lubią tu przychodzić mamy z dziećmi, seniorzy i młodzież. Ale to miejsce upatrzyli sobie też ptaki, a także żaby i ropuchy. Te ostatnie chę-

KOMUNIKACJA MIEJSKA

TRAMWAJE
1, 2, 4, 9,
10, 16, 17, 33

AUTOBUSY
115, 118, 121, 131,
145, 146, 151, 241,
253, 255, 259,
315, 345, 709,
921, 941, D

nie składają tu skrzek. Ponieważ są pod ochroną, zrobiono dla nich specjalne przejścia z parku Szczytnickiego. – Staw zostanie w przyszłym roku oczyszczony i uporządkowany – zapowiada Marek Szempliński z ZZM.

W przyszłym roku osiedle doczeka się także wymiany części ławek, oświetlona zostanie też alejka w parku Bartoszewickim. Będą też nowe nasadzenia krzewów i drzew.

Rada osiedla

Przewodniczącą Rady Osiedla Biskupin-Sępólno-Dąbie-Bartoszewice

Marek Zalewski zaprasza mieszkańców do biura rady przy ul. Pautscha 4 w poniedziałki w godz. 10-15 i środy w godz. 9-13. Radni dyżurują w każdy czwartek w godz. 16-19, a przewodniczący – w każdą drugą i ostatnią środę miesiąca w godz. 15.30-16.30. Telefon do siedziby RO: 71 345 28 83, adres e-mail: biskupin@osiedla.wroclaw.pl.

Strażnik osiedlowy

Włodzimierz Puszczyk, kierownik Referatu Strażników Osiedlowych, pomoże w każdej sprawie mieszkańcom Biskupina-Sępólna-Dąbia-Bartoszewic. Można do niego telefonować w godzinach 7.20-14 pod numer: 600 908 508 lub napisać na adres: straz@smwroclaw.pl. W sprawach pilnych należy dzwonić do dyżurnego Straży Miejskiej Wrocławia 986.

4 dzielnicowych

Wielka Wyspa to rejon działania czterech funkcjonariuszy z Komisariatu Wrocław-Śródmieście. Są to: **st. sierż. Bartosz Zołoteński**, tel. 601 810 793, e-mail: dzielnicowy.srodmiescie10@wroclaw.wr.policja.gov.pl; **st. sierż. Michał Strączkowski**, tel. 601 811 457, e-mail: dzielnicowy.srodmiescie12@wroclaw.wr.policja.gov.pl; **mł. asp. Marcin Grudzień**, tel. 601 810 927, e-mail: dzielnicowy.srodmiescie9@wroclaw.wr.policja.gov.pl i **mł. asp. Konrad Tyczkowski**, tel. 601 810 553, e-mail: dzielnicowy.srodmiescie11@wroclaw.wr.policja.gov.pl.

Do którego się zwrócić? Najlepiej sprawdzić na **wroc.city/DzielnicyBiskupinSępólno-DąbieBartoszewice** – tam wpisane są ich rejony służbowe.

Biskupin-Dąbie-Sępólno-Bartoszewice w liczbach

EDUKACJA

2853

dzieci w żłobkach, przedszkolach, SP i w XI LO, ul. Spółdzielcza

200

miejsc w nowej siedzibie Przedszkola 147 przy ul. Jackowskiego

ZIELEŃ

150 tys. zł

łącznie w latach 2019-2021, z czego

45 tys. zł

na program Złap deszcz

INFRASTRUKTURA

73 mln zł

inwestycje w latach 2019-22, z tego

70 mln zł

budowa mostów Chrobrego

ZMIENŃ PIEC

2,2 mln zł

wymiana kopciuchów na piece ekologiczne w latach 2020-22

Skatepark z WBO przy ulicy Canaletta

Mieszkańcy osiedla angażują się w miejskie programy. Dzięki inicjatywie jednego z nich Zarząd Zieleni Miejskiej wybudował w ramach Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego skatepark przy ul. Canaletta na Bartoszewicach. Za projektem stoi 17-letni Dominik Kierceki, lider zwycięskiego projektu WBO. – Marzyłem o tym, by takie miejsce było na moim osiedlu. W rozreklamowaniu pomysłu pomagał mi tata, zrobiliśmy też wstępny szkic, jak ma to wyglądać. Od zeszłego roku można ze skateparku korzystać – opowiada Dominik. Na torze są specjalne przeszkody do nauki tricków na deskorolce i oświetlenie. Inwestycja kosztowała blisko 800 tys. zł.

TOMASZ HRUBIŃSKI

Międzynarodowy Dzień Wolontariusza

Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego zaprasza wolontariuszki i wolontariuszy działających na terenie Wrocławia na spotkanie oraz wspólne świętowanie Międzynarodowego Dnia Wolontariusza. 5 grudnia w Kinie Nowe Horyzonty, ul. Kazimierza Wielkiego 19a/21, o godz. 17 odbędzie się z tej okazji specjalny pokaz komedii romantycznej „Listy do M. 5”. Film będzie wyświetlany w wersji dwujęzycznej: polskiej z ukraińskimi napisami.

Udział w wydarzeniu jest bezpłatny, ale obowiązują zapisy. Liczba miejsc wynikająca z wielkości sali kinowej jest ograniczona, liczy się kolejność zgłoszeń. Wolontariusze mogą zapisać się indywidualnie, wypełniając formularz zgłoszeniowy na stronie wroc.city/ZapisyFilm. Koordynator lub opiekun grupy może zapisać więcej osób, pisząc na adres: centrum@wolontariat.wroclaw.pl, podając informację o liczbie potrzebnych wejściówek.

Wejściówki będzie można odebrać w dniu wydarzenia, tj. 5 grudnia, od godz. 16.30 w Kinie Nowe Horyzonty, parter, sala nr 1.

Pomóż wysłać paczkę z życiem na święta

Akcja znana do tej pory jako Paczka dla Lwowiaka w związku z sytuacją w Ukrainie zmienia w tym roku cel. Do 9 grudnia zbierane będą wszystkie artykuły, które mogą przydać się Ukraińcom podczas wojny.

Redakcja

Zbierane będą: żywność trwała, artykuły higieniczne, produkty do dezynfekcji i środki czystości. Dary można zanosić do każdej wrocławskiej szkoły. Trafiają do potrzebujących mieszkańców Ukrainy. Gdzie dokładnie?

– Tam, gdzie będzie możliwość dowozu, bo, jak wiemy, zapotrzebowanie jest ogromne. Trudno, byśmy w tym wyjątkowym czasie ograniczali się wyłącznie do Lwowa i okolic – podkreśla Justyna Staszak z Rady Dortmundzko-Wrocławsko-Lwowskiej Fundacji im. św. Jadwigi, która wraz z partnerami już po raz dziewiąty organizuje w okresie przedświątecznym pomoc dla Ukrainy.

400 ton darów

Zaraz po wybuchu wojny Fundacja koordynowała akcję, której efektem było wysłanie do Ukrainy paczki z darami o wadze 400 ton. – Trafiły one do nas z wielu kra-

jów Europy: z Holandii, Niemiec, Belgii czy Szwajcarii. Początkowo, gdy mieliśmy do czynienia z kryzysem na granicy, kupowaliśmy również agregaty i warki do ciepłych posiłków. A teraz, tradycyjnie o tej porze roku, wznawiamy akcję – dodaje Justyna Staszak.

Wspomóżmy na święta

Zebrane w szkołach dary trafią do magazynu zbiorczego, gdzie zostaną posortowane i oznaczone, a następnie przetransportowane do Ukrainy. – Wiemy, że zrobimy wspólnie rekordową akcję, bo potrzeby są ogromne. Zburzone domy, brak podstawowych warunków do życia... Ci ludzie potrzebują naszej pomocy i pieniędzy, choć najbardziej wyczekują pokoju i zakończenia wojny – zaznacza Kazimierz Pabisiaak z Rady Dortmundzko-Wrocławsko-Lwowskiej Fundacji im. św. Jadwigi.

Razem można więcej

Za projektem, poza Dortmundzko-Wrocławsko-Lwowską Fundacją im. św.

Jadwigi, stoją: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji we Wrocławiu, Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne we Wrocławiu, Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego, Departament Edukacji Urzędu Miejskiego Wrocławia, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji, Region Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”, Urząd Miejski Wrocławia, 1 KS Śląza Wrocław i Straż Miejska biorąca czynny udział w gromadzeniu darów.

Akcja odbywa się pod patronatem prezydenta Wro-

clawia Jacka Sutryka i metropolity wrocławskiego ks. arcybiskupa Józefa Kupnego.

– Zaczynaliśmy w 2014 roku, ale wtedy wysłaliśmy paczki niewielkim busikiem. A teraz jeżdżą ciężarówki z ładunkiem 4-5 ton – podsumowuje Kazimierz Pabisiaak.

Warto o tę piękną tradycję dbać. Akcję można wesprzeć także finansowo.

➤ Więcej na stronie wroc.city/PaczkaDlaUA

Pomóż robić świece polowe albo kupić parafinę

Metalowa puszka, a w niej zwinięte ciasno pasma kartonu, zalane parafiną. Taka świeca polowa daje ciepło przez 5 godzin. Na wojnie to skarb. Grupa wrocławian ukraińskiego pochodzenia wysłała ich już na front 3,5 tysiąca. Świece robią sami z materiałów, które inni wyrzuciliby na śmietnik. Zobacz, jak dołączyć do akcji.

Akcja wyrobu świec dla ukraińskich żołnierzy, Wrocław 20.11.2022

Maciej Wołodko

– Wykorzystujemy puszki po karmie dla zwierząt, kartony. Tylko parafinę musimy kupować w hurcie, w ciągu 3 miesięcy przerobiłmy jej 2,5 tony – opowiada Oksana Kuguk-Kravchysyn, jedna z organizatorek akcji Foreign Front. Praktycznie każdego tygodnia na granicy odbierają je zaprzyjaźnieni wolontariusze. Albo zawożą je do jednostek osobiście, albo nadają przesyłkę. Zwykle po 2-3 dniach od zapakowania w samochód w Polsce, świece trafiają już w ręce żołnierzy.

Taka okopowa świeca pozwala w 8 minut zagotować kubek wody. Pali się długo, pozwala ogrzać ręce,

podgrzać jedzenie, wysuszyć ubranie. Jedyne, na co żołnierze muszą zawsze uważać, to by jej światło nie zostało zauważone, np. z drona.

Jak można pomóc?

- Przynieść metalowe puszki (umyte) lub parafinę (mogą być niedopalone świeczki, w każdych ilościach).
- Pomóc szukać lokum, w którym dałoby się popracować 3-4 dni w tygodniu.
- Wesprzeć zrzutkę na zakup parafiny w hurtowni.
- Przynieść ciepłe rzeczy dla żołnierzy (czapki, rękawice, zimowe śpiwory, bieliznę termoaktywną, ogrzewacze chemiczne itp.).

– Do dzisiaj wysłaliśmy już około 20 tysięcy godzin ciepła. Chcemy zachęcić do organizowania takich akcji ludzi w całej Polsce, zwłaszcza społeczność ukraińską. Tylko razem możemy wyprodukować więcej świec – mówi Stanisław Akimchew, z pochodzenia Gruzin, obywatel Ukrainy, od 8 lat mieszkający na Dolnym Śląsku.

Każda osoba, która chciała by pomóc, może skontaktować się z panem Stanisławem: akimastas@gmail.com. Warto zajrzeć też na Foreign Front na Facebooku.

➤ Więcej na wroc.city/RobmySwiece

Stanisław Dróżdź z poezją na mieście

To niemożliwe, by przeoczyć prace Stanisława Dróżdźa. Znamy je z fasady Muzeum Współczesnego Wrocław i murali na budynkach w mieście. A teraz MWW prezentuje najciekawsze dzieła Dróżdźa na stałej wystawie „Światekst”.

Magdalena Talik

Przechodzący koło bunkra na pl. Strzegomskim znają charakterystyczny mural zdobiący od lat jego fasadę. To poezja Stanisława Dróżdźa, któremu poświęcona jest nowa wystawa w muzeum. Nosi tytuł „Światekst. Pojęciokształty. Poezja konkretna”, a jej kuratorami są Sylwia Świsłocka-Karwot i Elżbieta Łubowicz.

Obie ubolewały, że Dróżdź nie miał we Wrocławiu swojej przestrzeni, będąc tak znanym na świecie artystą. Teraz na poziomie V obejrzymy 22 prace. Dyrektorka Muzeum Współczesnego Wrocław Sylwia Świsłocka-Karwot podkreśla, że to sztuka, która chwyta za serce każdego, jest intrygująca i fascynująca.

Dróżdź wciąż zachwyca

Prace, w których kluczowe jest słowo i znak, cały czas do nas przemawiają, bo taki był cel autora. Aby być ponadczasowym. Dla Dróżdźa ważne były tematy, któ-

Muzeum Współczesne Wrocław, pl. Strzegomski 2a, zaprasza na wystawę Stanisława Dróżdźa murałem

re dotyczą każdego z nas i wciąż pozostają tajemnicą – narodziny, śmierć, pojęcie czasu, przemijania, ale też język.

Wszystko jest tekstem

Co ciekawe, urodzony w Sławkowie, ale przez całe zawodowe życie związany z Wrocławiem, Stanisław Dróżdź nie chciał być postrzegany jako artysta. Był przede wszystkim poetą i filologiem (absolwentem Wydziału Filologii Polskiej UW). Stąd też wystawa stała

w MWW ma tytuł „Światekst”. To rodzaj zabawy słownej, do jakiej przyzwyczał swoich czytelników Dróżdź. Pojmował świat jako tekst, którego wszyscy jesteśmy elementem.

Znajdź je na mieście

Dzieła Stanisława Dróżdźa obejrzymy także na mieście:

- mural z pracą „Zapominanie”, na ścianie budynku przy ul. Legnickiej 68-70;

- mural z pracą „Czasoprze-strzennie”, na kamienicy przy ul. Legnickiej 68-70;
- mural z pracą „optimum”, na ścianie budynku przy ul. Hubskiej 35;
- instalacja „Koło” na pl. Nowy Targ (przed wejściem do UMW);
- instalacja rzeźbiarska Barbary Kozłowskiej oparta na pracy Stanisława Dróżdźa w parku Popowickim.

1-5.12 mikołajkowe spotkania w Prozie

Od 1 do 5.12 Prozę (Przejście Garncarskie 2), klub Wrocławskiego Domu Literatury odwiedzą pisarze, tacy jak: Joanna Bator (3.12, godz. 16), Ziemowit Szczerek (3.12, godz. 18), Łukasz Barys (4.12, godz. 16), Robert Małecki (4.12, godz. 18), Stanisław Obirek (5.12, godz. 19) czy debiutant Patryk Pufelski (2.12, godz. 18). Dodatkowo w Kinie Nowe Horyzonty odbędzie się premiera książki Wydawnictwa Warstwy poświęconej Stanisławowi Lemowi – rozmawiać będą Stanisław Beres i Wojciech Orliński (1.12, godz. 18.30). Wstęp wolny, bez zapisów.

Zobacz zwiastun wrocławskiego filmu

Znamy datę premiery filmu „Doppelgänger. Sobowtór” Jana Holoubka, do którego zdjęcia powstawały m.in. we Wrocławiu (w Sukiennicach, na ulicy Ruskiej, przy Hotelu Monopol). Bohaterami są dwaj mężczyźni – Hans (Jakub Gierszał) i Bitner (Tomasz Schuchardt). Wszystko ich dzieli, łączy przeszłość. Film wejdzie na ekrany 24 lutego 2023 roku. Teaser już można zobaczyć na wroc.city/Doppelganger.

Wrocławskie książki i rzemiosło na prezent

Od 1 do 4 grudnia w Hali Stulecia będzie można zaopatrzyć się w podarunki. Książki kupimy na 150 stoiskach Wrocławskich Targów Dobrej Książki, a rzemiosło i design na Targach Wszystkiego Dobrego. Zobacz, co polecamy.

Magdalena Talik

Ewa Stachniak, „Skoła luster”, Wydawnictwo Znak

Wrocławska autorka, która przed laty wyemigrowała do Kanady, pisze swoje bestsellery w języku angielskim. W Polsce możemy się zapoznać z ich przekładami. W tej powieści będziemy śledzić losy 13-letniej Veronique, która musi przetrwać na bezwzględnym dworze Ludwika XV w Wersalu A.D. 1755.

Adam Kopacki „Witamy w piekle”, Wydawnictwo DlaCzemu

Poznaniak Adam Kopacki porzucił Wielkopolskę dla stolicy Dolnego Śląska, gdzie teraz

pracuje, mieszka i pisze. Akcja tej powieści rozgrywa się m.in. w korporacji Hello, która ma siedzibę przy ul. Legnickiej. O kulturze sztucznego uśmiechu, wyrabiania normy i mobbingu.

Magdalena Majcher „Finalistka”, Wydawnictwo W.A.B.

Wszyscy wrocławianie pamiętają lato 1996 roku i sprawę zabójstwa modelki Agnieszki Kotlarskiej, Miss Polski i Miss International, którą stalker ugodził nożem. Magdalena Majcher w swojej książce „Finalistka” wraca do tamtej sprawy, aby opowiedzieć ją w kontekście przemocy wobec kobiet.

Agnieszka Miela, trylogia „Dzieci starych bogów”, Wydawnictwo Zysk i S-ka

Urodzona w Sierakowie, ale od pewnego czasu wrocławianka, jest autorką dwóch tomów z serii „Dzieci starych bogów”, którą zaplanowano jako trylogię. Pierwszy ukazał się w 2021, drugi w tym roku. Najpierw czytamy „Śmiech diabła”, potem „Grzechy ojców” – bohaterami są potomkowie dwóch Starych Rodów, których losy złączono z Ziarnami Relevel. Agnieszka Mielę spotkamy na Wrocławskich Targach Dobrych Książek, gdzie na stoisku Wydawnictwa Zysk i S-ka będzie podpisywała swoje książki w sobotę 3 grudnia od godz. 16.

Patryk Pufelski, „Pawilon małych ssaków”, Wydawnictwo Karakter

Autor pracuje we wrocławskim zoo jako opiekun pingwinów, fok i kotików. Wysłał swoją powieść na konkurs pamiętników osób LGBTQ+. Tekst do tego stopnia zachwyił jury, że podjęto decyzję, aby nie umieszczać go w zbiorowym wydaniu z innymi, ale wydać jako osobną książkę. Jego książka jest niezwykłą opowieścią o zwierzętach.

Targi Wszystkiego Dobrego

To impreza, która towarzyszy Wrocławskim Targom Dobrej Książki od 5 lat. Głównymi wy-

stawcami są tu rzemieślnicy robiący biżuterię, kosmetyki, ceramikę, szyjący ubrania, tworzący autorskie plakaty.

W tym roku na targach pojawi się blisko 70 marek. Od 1 do 3.12 wejście w godz. 12-19, 4.12 – godz. 11-17. Wstęp jest wolny.

➤ Więcej na wroc.city/WTWD22

Виготовлення польових свічок для українських солдатів. Свічки допоможуть протриматися взимку

Металева банка, а у ній – щільно згорнуті смужки картону, що залиті парафіном. Така польова свічка зігриває людину впродовж 5 годин. В окопах чи в будівлях, де немає світла та вікон, взимку вона на вагу золота. Група вrocław'ян українського походження надіслала на фронт вже 3,5 тисячі таких свічок. Люди виготовляють свічки самі, переважно з матеріалів, що інші викинули б у смітник.

Маціей Володко

– Ми використовуємо речі, що люди зазвичай викидають. Це банки з-під корму для тварин, картонні коробки. Нам треба купувати лише парафін. Допомогають парафії, молодята приносять свічки зі шлюбу. Залишки свічок дуже стають нам у пригоді. Парафін ми мусимо купувати гуртом; впродовж 3 місяців ми перетопили 2,5 тони, – говорить Оксана Кугук-Кравчишин, одна з організаторок акції «Foreign Front».

Свічки з Вроцлава їдуть на фронт

Це відбувається практично щотижня. На кордоні їх забирають волонтери, що співпрацюють із учасниками акції. Потім волонтери везуть свічки у військові частини (особисто) або надсилають посылки. Зазвичай свічки потрапляють у руки солдатів через 2–3 дні після того, як їх упакують до автомобіля в Польщі.

Волонтери пояснюють, що завдяки такій «окопній» свічці впродовж 8 хвилин можна довести до кипіння воду в металевому горнятку. Свічка горить довго, зав-

дяки чому можна зігріти руки, підігріти їжу, висушити одяг. Є один недолік: солдати повинні завжди бути уважними, щоб світло від такої свічки не помітив ворог або його дрон.

– Війна триває від 2014 року, ми вже знаємо, що такі свічки варто виготовляти для армії. Однак, ми не знаємо, чи не виникне така ж потреба в цивільного населення. В мене є родичі у Львові, я жила в Києві 10 років. Завдяки розмовам я знаю, що вимкнення струму відбувається 5–6 разів на добу. Це поважна проблема, – говорить пані Оксана.

Свічки виготовляє майже 200 волонтерів

Три місяці тому першу невелику мануфактуру утворив Станіслав Акімцев, який живе під Олесніцею. Він за походженням грузин і громадянин України, який вже вісім років живе у Нижній Сілезії. Спершу він виготовляв свічки у наметі, але коли похолоднішало, необхідно було знайти яке-небудь приміщення.

Допомогли харцери з Загону Вроцлав-Схід. В неділю, 20 ли-

стопада, розпочалося щонедільне виробництво у Харцерському водному центрі «Станиця», що на Кожуховській, 13. У залі помістилося понад 30 осіб, але охочих працювати набагато більше. Станіслав каже, що участь у проекті «Foreign Front» вже бере майже 200 осіб.

– До сьогоднішнього дня ми передали в Україну – якщо перелічити на години – майже 20 тисяч годин тепла. Ми хочемо, щоб таку роботу виконувало більше людей в усій Польщі, заохочуємо зокрема українську громаду. Лише разом ми можемо виготовити більше свічок, – говорить пан Станіслав.

Ви можете допомогти декількома способами

- У неділю прийдіть до Станиці харцерів на вул. Кожуховській, 13 і допоможіть виготовляти свічки (від 12.00 год.)
- Принесіть (чисті) металеві банки з-під корму для тварин та інші. Принесіть також парафін (можуть бути свічки, що не повністю вигоріли – у будь-якій кількості).
- Допоможіть знайти місце, де впродовж тижня можна було

OLEKSANDR POLYAKOVSKY

б попрацювати 3–4 дні, а не 1 день (у Станиці відбуваються різні заняття, звідси певні обмеження)

- Можна долучитися до збору коштів на придбання парафіну в гуртвнї: <https://zrzutka.pl/sc8kmg>
- Принесіть теплий одяг та речі для солдатів (шапки, рукавиці, зимові спальні мішки, термоактивну білизну,

хімічні обігрівачі тощо) – усі вони, хоча і в меншій кількості, щотижня їдуть на фронт разом зі свічками.

Кожен, хто хоче допомогти, може зв'язатися із паном Станіславом: [akimastas\[@\]gmail.com](mailto:akimastas[@]gmail.com). Загляньте також на сторінку Foreign Front на соціальному порталі Facebook. Foreign Front Ви знайдете також на соціальному порталі Телеграм.

1-4 грудня Вроцлавський Ярмарок добрих книжок

Спеціальний гість – Україна. Понад 200 видавців на 150 стендах, надто – понад 70 зустрічей з авторами. Ярмарок книжок триватиме від 1 до 4 грудня у Залі сторіччя.

Магда Талік

Вроцлавський Ярмарок добрих книжок – Україна в якості спеціального гостя

Організатори помітили нинішню складну ситуацію української культури, зокрема україн-

ського книжкового ринку. До Вроцлава приїде восьмеро українських видавців, Україна матиме окремий стенд. Заплановано також зустрічі з українськими літераторами:

Субота, 3 грудня/Синя зала

- 12 – 12.50 – із Юрієм Винничуком
- 13 – 13.50 – із Миколою Рябчуком
- 16 – 16.50 – із Василем Махном

Цісарська зала

- 18:00 – 18:50 Нова порція неплотікоректних історій. Зустріч із Пьотром

Зиховічем, автором книги UKRAINCY (УКРАЇНЦІ).

Неділя, 4 грудня

- 12 – 12.50: зустріч із Оксаною Забужко /Синя зала
- 15 – 15.50: зустріч із Тамарою Дудою /Зелена зала

Важлива інформація для батьків, які приїдуть до Зали сторіччя із маленькими дітьми. Вроцлавський клуб «Аніма» організував спеціальний куточок для дітей. Там можна буде залишити дитину під наглядом дорослих, коли Ви куплятимете книжки на ярмарку.

Як доїхати на ярмарок

- Автобуси №: 145, 146 – до зупинки «Зала сторіччя»
- Трамваї №: 1, 2, 4, 10 і 16 – до зупинки «Зала сторіччя» або «Зоопарк»

Автостоянки

- Автостоянка «Budimex Parking» – вул. Вистава, 1; можна в'їхати з боку вул. Коперника, повз перебудоване перехрестя із вул. Врублевського
- Автостоянка поруч із Вроцлавським зоопарком – вул. Врублевського, 9

Години роботи Вроцлавського Ярмарку добрих книжок:

- 1.12.2022 (четвер) – 12 – 19
- 2.12.2022 (п'ятниця) – 11 – 19
- 3.12.2022 (субота) – 11 – 19
- 4.12.2022 (неділя) – 11 – 17

Вхідний квиток на 30 Вроцлавський Ярмарок добрих книжок коштуватиме 2 зл. Безкоштовний вхід для: дітей, організованих груп молоді та пенсіонерів. Більше про Вроцлавський Ярмарок добрих книжок на сайті <https://targiksziazek.pl>

Czy zatrzymają drużynę z Arki Gdynia?

Koszykarki Śląza Wrocław ze zmiennym szczęściem radziły sobie w dotychczasowych meczach Energa Basket Ligi Kobiet. Podopieczne trenera Arkadiusza Rusina zanotowały trzy zwycięstwa i cztery porażki. Kolejny mecz wrocławianki rozegrają w niedzielę, 4 grudnia, o godz. 18, a ich przeciwnikiem będzie Arka Gdynia.

Mateusz Lubański

W poprzednim ligowym meczu Śląza przegrała z zespołem Polski Cukier AZS UMCS Lublin. Zdaniem szkoleniowca naszej drużyny, głównym jej problemem jest kiepska gra w ofensywie.

Mecz z Arką Gdynia...

– Jesteśmy ubodzy w ataku i w tej chwili to jest nasz największy problem. Nie ma jakości, nie możemy grać w ataku opierając grę na dwóch graczach, którzy są w stanie zdobyć więcej niż 10 punktów. To jest nasza największa bolączka. Zdecydowanie brakuje nam strzelca – podsumował Arkadiusz Rusin.

Koszykarki wrocławskiej Śląza powalczą 4 grudnia o czwarte ligowe zwycięstwo w tym sezonie

Kolejnym rywalem Śląza będzie Arka Gdynia. Koszykarki z Trójmiasta zajmują obecnie drugą pozycję w tabeli Energa Basket Ligi Kobiet i wydaje się, że to one przyjadą do Wrocławia w roli faworytek. Kluczem do powstrzymania rozpędzonego zespołu gości może okazać się zneutralizowanie atutów najsilniejszych zawodniczek – Haley Górecki i Kamili Bor-

kowskiej. Mocnym punktem Arki jest również Jasmine Thomas, która notuje średnio ponad dwa przechwyty na mecz. Kibice Śląza mogą natomiast liczyć przede wszystkim na Stephanie Jones.

4 grudnia w hali AWF przy Stadionie Olimpijskim

Mecz 1KS Śląza Wrocław – VWB Arka Gdynia zostanie rozegrany

w niedzielę, 4 grudnia, w hali AWF przy Stadionie Olimpijskim.

Bilety na mecze koszykarek Śląza w sezonie 2022/2023 w rozgrywkach Energa Basket Ligi Kobiet można kupić bezpośrednio w Punkcie Obsługi Kibica na godzinę przed rozpoczęciem danego spotkania. Cena normalnego to 30 zł, zaś ulgowego 15 zł.

Pantery szukają talentów wśród piłkarzy

Panthers Wrocław to najlepszy polski zespół futbolu amerykańskiego i uczestnik prestiżowych rozgrywek European League of Football. Ekipa powoli rozpoczyna przygotowania do kolejnego sezonu i szuka wzmocnień, które pozwolą jej powalczyć o mistrzowski tytuł. 3 grudnia na Stadionie Olimpijskim odbędzie się impreza, podczas której Panthers wyłonią nowego kopacza.

Mateusz Lubański

Wydarzenie organizowane jest przez Panthers, Dolnośląski Związek Piłki Nożnej (DZPN) i markę

Tarczyński. Poszukiwany jest zawodnik, który potrafi mocno i precyzyjnie kopać. Panthers wyszli z założenia, że takich umiejętności najlepiej szukać wśród piłkarzy.

Najbardziej znany polski futbolista amerykański, czyli Sebastian Janikowski, zaczynał swoją sportową karierę właśnie jako piłkarz w drużynie Górnika Wałbrzych.

– W Europie futbol amerykański wciąż uchodzi za niszową dyscyplinę – w przeciwieństwie do piłki nożnej, w którą gra niemal każdy. W samym Wrocławiu i jego okolicach jest wiele lig piłkarskich i jeszcze więcej drużyn. Przynajmniej w jednej z nich – w co głęboko wierzę – na co dzień biega futbolowy talent, który mógłby zasilić naszą drużynę i wspomóc nas w walce na europejskich boiskach – mówi Michał Latoś, prezes zarządu Panthers Wrocław.

Najlepszy kicker może liczyć nie tylko na angaż w drużynie, ale również na nagrodę w wysokości 5 tys. zł. W sobotę, 3.12, pił-

karze lokalnych drużyn sprawdzają się, kopiąc piłkę w trzech różnych konfiguracjach. Ich umiejętności ocenią przedstawiciele Panthers i DZPN. – Rola kickera polega m.in. na wykopie piłki tak daleko, jak tylko jest to możliwe, przy jednoczesnym utrzymaniu jej w granicach pola gry, jak najbliżej linii bocznej. Oprócz tego kopacz musi również celnie uderzać w kierunku bramki. Dlatego idealny zawodnik musi łączyć w sobie dwie cechy – siłę uderzenia oraz precyzję. Tego będziemy szukać wśród piłkarzy, którzy pojawią się na Stadionie Olimpijskim – wyjaśnia Jakub Samel, dyrektor sportowy Panthers.

Regulamin wydarzenia jest dostępny na stronie pantherswroclaw.com. Formularz zgłoszeniowy można znaleźć też na facebookowym profilu zespołu. Wstęp na imprezę jest wolny. Start o godz. 9.

Pierwsza edycja imprezy odbędzie się 3.12 na Stadionie Olimpijskim

Tydzień w skrócie

W niedzielę, 18 grudnia, pod balonem Olimpijski FC przy al. Paderewskiego 35 we Wrocławiu zostanie przeprowadzony zimowy nabór do zespołów dziecięcych Akademii Piłkarskiej Śląska Wrocław. Klub czeka na zawodników urodzonych w latach 2010–2017.

WYDARZENIA SPORTOWE

koszykówka

Energa Basket Liga: 4.12, godz. 19.30,

Tauron GTK Gliwice – WKS Śląsk Wrocław

EuroCup: 7.12, godz. 20,

Paris Basketball – WKS Śląsk Wrocław

Energa Basket Liga Kobiet: 4.12, godz. 18,

Wielofunkcyjna Hala Sportowa AWF Śląza Wrocław – VBW Arka Gdynia (EMOCJE TV)

Suzuki 1. Liga Mężczyzn: 3.12, godz. 15, WKK Sport

Center,

WKK Wrocław – GKS Tychy

(EMOCJE TV)

Suzuki 1. Liga Mężczyzn:

3.12, godz. 18,

Dziki Warszawa – WKS Śląsk II Wrocław

(EMOCJE TV)

siatkówka

TAURON Liga:

4.12, godz. 20.30,

Capital Legionovia Legionowo – #VolleyWrocław

(transmisja Polsat Sport)

TAURON 1. Liga:

4.12, godz. 17,

Hala Orbita,

Chemeko-System Gwardia Wrocław – MKST Astra Nowa Sól

piłka ręczna

Liga Centralna: 3.12, godz. 19,

KPR Legionowo – WKS Śląsk Wrocław

Gratisslavia powraca do gry 3-4.12 w Strefie Kultury PWR

Wrocławski Festiwal Gier Planszowych Gratisslavia wraca po pandemicznej przerwie. W weekend 3 i 4.12 w Strefie Kultury Studenckiej Politechniki Wrocławskiej, ul. Hoene-Wrońskiego 10, będzie można przetestować różne gry. Tegoroczną edycję odwiedzi 7 wydawnictw: Egmont, Portal Games, Nasza Księgarnia, FoxGames, Piatnik, Lucrum Games, IUVI, a najnowsze tytuły wydawnictw, takich jak: Rebel, Galakty, Czacha Games, Ravensburgera zasilą festiwalową wypożyczalnię. Na miejscu animatorzy pomogą wybrać i wytłumaczą podstawowe zasady gry. W sobotę 3.12 zostaną przeprowadzone eliminacje do Mistrzostw Polski 2023 w Rummikub. Festiwal gier można odwiedzić w godz. 10-20 (sobota) i 10-18 (niedziela). Wstęp jest wolny. Więcej na stronie wroc.city/Gratisslavia.

mes, IUVI, a najnowsze tytuły wydawnictw, takich jak: Rebel, Galakty, Czacha Games, Ravensburgera zasilą festiwalową wypożyczalnię. Na miejscu animatorzy pomogą wybrać i wytłumaczą podstawowe zasady gry. W sobotę 3.12 zostaną przeprowadzone eliminacje do Mistrzostw Polski 2023 w Rummikub. Festiwal gier można odwiedzić w godz. 10-20 (sobota) i 10-18 (niedziela). Wstęp jest wolny. Więcej na stronie wroc.city/Gratisslavia.

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**
 Pogotowie Ratunkowe: **999**
 Policja: **997**
 Straż Pożarna: **998**
 Straż Miejska: **986**
 Centrum Powiadomienia Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601 100 100**
 Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)
 Pogotowie energetyczne: **991**
 Pogotowie gazowe: **992**
 Pogotowie ciepłownicze: **993**
 Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Infolinie

Centrum Informacji Turystycznej: **71 344 31 11** (pn.-pt. 9.00-19.00)
 Punkt Informacji dla Obcokrajowców: **71 772 49 50** (pn.-pt. 9.00-16.00)
 Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)
 Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 71 77** (pn.-pt. 8.00-18.00)

Ważne telefony – inne

Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7.00-14.00)
 Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo) lub **71 799 67 00** (pn.-pt. 7.45-15.45)
 Zgłoś niebezpiecznego psa lub kota: **986** (całodobowo) lub **71 362 56 74** (pn., śr., czw., pt 9.00-16.30, wt. 9.00-18.30, sb., nd. 9.00-15.00)
 Zgłoś awarię do ZDiUM: **71 376 00 22, 19501** (całodobowo)
 Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8.00-15.00, śr. 8.00-17.00)
 Biuro Obsługi Pasażera MPK: **71 321 72 70/71** (pn.-pt. 7.00-21.00)
 Miejskie Biuro Rzeczy Znalezionej: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8.00-14.00, śr. 8.30-16.00)
 Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)
 Taxi Senior: **794 123 124**
 Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**

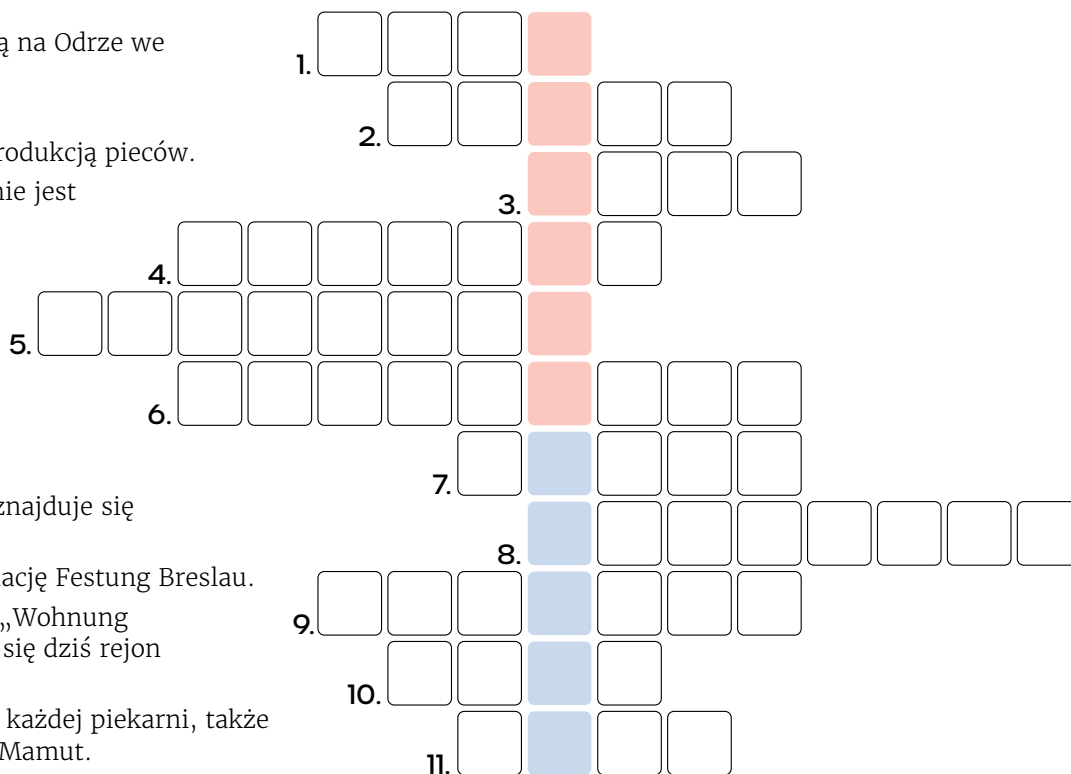
W Czasoprzestrzeni kupisz prezenty, ale świadomie

W weekend 3 i 4.12, w tym samym miejscu i czasie, odbędą się: targi modowe The Fashion Meeting (które obchodzą dziesięciolecie!), kosmetyczne Natural Beauty, roślinne Zielono Mi, a także Wrocławskie Targi Plakatu i Ilustracji, Słodko-Gorzko – festiwal słodkości, kawy i czekolady oraz Dzika Uczta – zlot food trucków i restauracji. Wszystkie te wydarzenia

są częścią kolejnej edycji Festiwalu Kupuj Świadomie, podczas którego można będzie kupić produkty od polskich producentów. Polscy projektanci mody, producenci kosmetyków naturalnych, artyści, producenci roślin, kwaciarnie, food trucki, restauracje, manufaktury kawy, słodczy i lodów – to wszystko w Czasoprzestrzeni przy ul. Tramwajowej 1-3 w godz. 11-18. Wstęp i parking są bezpłatne. Szczegóły programu na www.kupujswiadomie.pl.

KRZYŻÓWKA NUMERU 110

- Zaprojektował elektrownię wodną na Odrze we Wrocławiu.
- Zielone płuca miasta.
- Rzemieślnik, który zajmuje się produkcją pieców.
- Służy do ogrzewania i jednocześnie jest ozdobą salonu.
- Miejsce, gdzie we Wrocławiu znajduje się miejska gazownia.
- Najbardziej dzika z rzek przepływających przez Wrocław.
- Żywiół występujący w legendzie o katedralnej głowce.
- Ulica we Wrocławiu, przy której znajduje się elektrociepłownia.
- Willa, w której podpisano kapitulację Festung Breslau.
- Popularny skrót nazwy wystawy „Wohnung und Werkraum”, którym określa się dziś rejon powystawowy.
- Wykorzystywana do wypieków w każdej piekarni, także kiedyś we wrocławskiej piekarni Mamut.

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer **664 072 606**. Koszt jednego SMS-a wg taryfy ope-

ratora. W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź. W tym numerze będzie to **110.HASŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić rozwiązaniem krzyżówki).

Na odpowiedzi czekamy do **8 grudnia** br. do **godz. 20**. Trzech zwycięzców wyłonimy zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do 15 grudnia br. Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z numeru telefonu 71 776 71 00. **UWAGA!** Według regulaminu nagrodę można wygrać raz na 12 miesięcy. W tym wydaniu

do zdobycia są bluza, koc polarowy i workoplecak. Zwycięzcy z nr. 108 (hasło: World Hello Day) to: pan Rafał (bluza z herbem Wrocławia), pani Karolina (parasolka) i pani Jolanta (pakiet toreb). Gratulujemy!

➤ **Regulamin i RODO**
www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs

➤ Napisz do nas!

REDAKCJA
 pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
www.wroclaw.pl,
 e-mail: biuletyn@araw.pl

Redaktor naczelna
 Ewa Wapłak
Redaktor wydania
 Anna Aleksandrowicz

DRUK
 AGORA
 ul. Daniszewska 27
 03-230 Warszawa

WYDAWCA
 Gmina Wrocław